
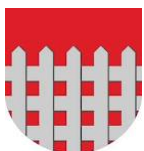
KAAVASELOSTUS

20600865

PYHÄNNÄN KUNTA
KIRKONKYLÄN YLEISKAAVA

LUONNOS 10.1.2019

PYHÄNNÄN KUNTA
SWECO YMPÄRISTÖ OY, OULU

***Tämä kaavaselostus liittyy osayleiskaavaluonnokseen,
joka on päivätty 10.1.2019***

Käsittelyvaiheet

Kaavatyön käynnistäminen, kunnanhallitus	20.4.2017 § 75
Vireilletulosta ilmoitettu	21.4.2017
OAS nähtäville koko kaavaprosessin ajaksi alkaen	21.4.2017
OAS päivitys	30.10.208
1. Viranomaisneuvottelu	30.10.2017
Valmisteluvaiheen kuuleminen, luonnos nähtävillä	xx.xx.2018
Ehdotus nähtävillä	xx.xx.2019
Hyväksytty kunnanhallituksessa	xx.xx.2019
Hyväksytty kunnanvaltuustossa	xx.xx.2019

Liitteet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	päivitys 7.12.2018
Arkeologinen selvitys	31.7.2017
Luontoselvitys maastokäynnit	6.2018
Linnust selvitys maastokäynnit ja selvitysraportti	11.-12.6.2018, 30.9.2018
Kulttuuriympäristöselvitys	30.10.2017
Lähtötietokartta	7.11.2017
Pyhännänjärven emätilamitoitus taajaman ja sen lievealueiden ulkopuolella	7.11.2017
	päivitetty 30.9.2018

Kaavakartta

Kaavaluonnos 1:10 000	7.12.2018
-----------------------	-----------

Muut asiakirjat

Pyhännän kunnan pohjavesien suojelusuunnitelma	2012
--	------

Sisältö

1	JOHDANTO	1
1.1	Suunnittelualue	1
2	LÄHTÖKOHDAT.....	2
2.1	Yleistä kaavahankkeen lähtökohdista	2
2.2	Suunnittelutilanne	2
2.2.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	2
2.2.2	Maakuntakaava.....	4
2.2.3	Yleiskaavat.....	6
2.2.4	Asemakaavat	7
2.2.5	Rakennusjärjestys	7
2.2.6	Kuntastrategia ja sen suhde yleiskaavoitukseen	8
3	PERUSSELVITYKSET	9
3.1	Luonnonympäristö	9
3.1.1	Luontoselvitys	9
3.1.2	Vesistöt ja pohjavedet.....	11
3.1.3	Tulva-alueet.....	12
3.2	Maisema.....	12
3.2.1	Maisemamaakunta.....	12
3.2.2	Maisemarakenne.....	13
3.2.3	Maisemakuva	15
3.2.4	Arvokkaat maisema-alueet	18
3.2.5	Maisematekijät.....	19
3.3	Rakennettu ympäristö.....	21
3.3.1	Kulttuuriympäristö ja muinaismuistot	25
3.4	Liikenne	26
3.5	Yhdyskuntatekniikka	28
3.6	Maanomistus	30
3.6.1	Emätilaselvitys.....	31

3.7	Väestö ja elinkeinot, rakentamispaine	33
3.8	Palvelut	35
3.9	Virkistys.....	36
3.10	Ympäristön häiriötekijät.....	37
4	TAVOITTEET.....	38
4.1	Mitoitustavoitteet.....	38
4.2	Osallistaminen	39
5	MAANKÄYTTÖVAIHTOEHDOT	39
5.1	Laatimisvaiheen kuuleminen	39
5.2	Ehdotusvaiheen kuuleminen	39
6	YLEISKAAVA.....	40
6.1	Kaava-alueen rajausta	40
6.2	Yleiskaavan kuvaus	40
6.2.1	Kokonaisrakenne ja asumiseen varattavien alueiden laajuus.....	40
6.2.2	Mitoitusperiaatteet ja rakentamisen määrän suhde kunnan asettamiin tavoitteisiin	43
6.2.3	Kuvaus alueittain ja toimialoittain	44
6.2.4	Kaavamerkinnot ja -määräykset.....	46
6.3	Vertailevat tarkastelut	46
6.3.1	Muutos nykytilanteeseen.....	46
6.3.2	Valtakunnalliset ja seudulliset intressit.....	46
6.3.3	Tavoitteet	47
6.4	Virallinen nähtävillesano, lausunnot ja muistutukset.....	48
7	YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET.....	49
7.1	Ympäristövaikutukset	49
7.1.1	Vaikutukset kyläkuvaan, maisemaan ja rakennettuun ympäristöön	49
7.1.2	Vaikutukset luontoon, maa- ja kallioperään, veteen ja ilmastoon.....	50
7.1.3	Vaikutukset liikenteeseen ja liikenneturvallisuuteen.....	50
7.2	Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset	50
7.3	Sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset	50

7.3.1	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön.....	50
7.3.2	Vaikutukset maa- ja metsätalouteen, yritystoimintaan ja palveluihin.....	51
8	YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN	51
9	SUUNNITTELUN VAIHEET	52
10	LÄHTEET	53

1 JOHDANTO

Pyhäntä sijaitsee Oulun läänissä, Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa. Pyhäntä kuuluu Haapaveden-Siikalatvan seutukuntaan. Pyhäntältä on matkaa Ouluun 122 km, Kajaaniin 77 ja Iisalmeen 77 km. Suurin järvi on Pyhännänjärvi, jonka poikki kulkee maakannasta pitkin seututie 88. Kirkonkylä sijoittuu järven itäpuolelle lähelle rantaa.

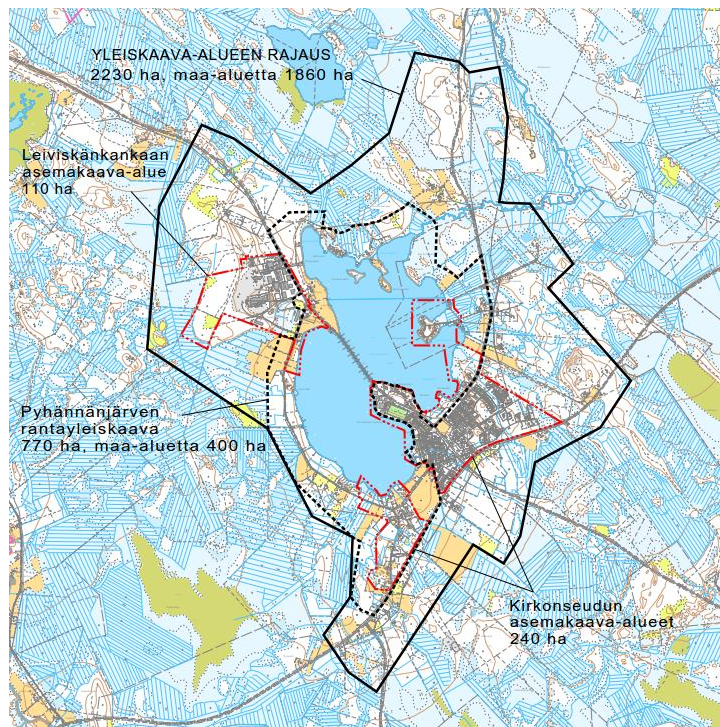
Pyhännän kunta on elinvoimainen ja kehittyvä alue, jolla kunnalta vaaditaan suunnitelmia mm. asumisen, palveluiden, työpaikka-alueiden, liikenteen sekä virkistysalueiden järjestämiseksi. Asumisen osalta tärkeää on vetovoimaisten ja houkuttelevien asuinpaikkojen takaaminen. Pyhännällä on huomattavan paljon teollisuus- ja työpaikka-alueita sekä merkittävä Leiviskänkankaan teollisuusalue, joka sijoittuu tärkeälle pohjavesialueelle. Yleiskaavassa tulee huomioida paitsi teollisuus- ja työpaikka-alueiden tarpeet, varata myös riittävästi sijoittumis- ja kehittämismahdollisuuksia palveluille ja asumiselle.

Pyhännän kirkonkylällä on vuonna 1990 laadittu yleiskaava ja vuonna 2005 laadittu Pyhännänjärven rantayleiskaava. Vanhentuneen yleiskaavan ja rantayleiskaavan tilalle laaditaan kokonaan uusi oikeusvaikutteinen kirkonkylän yleiskaava, ja samalla laajennetaan yleiskaava-aluetta taajaman lieve- ja ranta-alueille. Yleiskaavatyössä huomioidaan myös asemakaavoituksen tarpeet.

Kaavan laatii Sweco Ympäristö Oy:n Oulun toimisto ja kaavan laatijana ovat arkkitehdit Elina Marjakangas ja Kristiina Strömmer. Kaavatyöhön ovat osallistuneet myös maisema-arkkitehti Veera Saksanenaho, FM Johanna Lehto, kartoittaja Markku Nikula, biologi Aija Degerman ja suunnitteluavustaja Tuija Junttila. Pyhännän kunnassa kaavatyötä on ohjannut kaavoitustyöryhmä ja teknisen osaston päällikkö Timo Aitto-oja.

1.1 Suunnittelualue

Suunnittelualue käsittää Pyhännän keskustaajaman, Leiviskänkankaan alueen sekä muita taajaman lievealueita pääliikenneväylien ja Pyhännänjärven ympäristöissä. Yleiskaava-alueen laajuus on noin 2 200 ha, josta asemakaavoitettua aluetta on yhteensä noin 350 ha.

Yleiskaava-alueen alustava raja

2 LÄHTÖKOHDAT

2.1 Yleistä kaavahankkeen lähtökohdista

Suunnittelualueelle laaditaan uusi oikeusvaikutteinen yleiskaava, jolla on tarkoitus turvata maankäytön tarpeet vuoteen 2014 asti. Yleiskaava laaditaan kirkonkylän taajamaan ja taajaman lieve-alueille aluevarauskaavana, joka ei oikeuta suoriin rakennuslupiin.

Hyvin saavutettavissa olevat taajaman kasvualueet, kuten uudet asumisen tai työpaikkojen alueet osoitetaan pääasiassa asemakaavoitettaviksi. Joillekin kauempana palveluista sijaitseville ranta-alueiden osille, joita ei suunnitella asemakaavoitettaviksi, voidaan laatia MRL 72 §:n mukainen rakennuspaikkakohtainen rantarakentamista ohjaava yleiskaava. Kyseiset ranta-alueet rajataan erikseen kaavaan (rantavyöhyke).

Yleiskaavan päätavoitteena on monipuolisen ja riittävän tonttivarannon turvaaminen asemakaavoitusta varten. Tätä varten selvitetään asumisen, palveluiden ja työpaikka-alueiden sekä virkistys-alueiden kasvutarve, kasvusuunnat ja vaihtoehtoiset uudet alueet. Erityistä painoarvoa annetaan vetovoimaisten ja houkuttelevien asuintonttien saamiseen uusien asukkaiden käyttöön. Teollisuus- ja työpaikka-alueille varataan riittävät sijoittumismahdollisuudet ympäristötekijät, liikenne ja muu yhdyskuntarakenne huomioon ottaen. Yhä useampi kunnan alueella töissä käyvä asuu naapurikunnissa ja jopa kauempana. Yritysten toimintaedellytysten turvaaminen tarkoittaa myös sitä, että työntekijöille tarjotaan entistä paremmat mahdollisuudet myös asua Pyhännällä.

Muita tavoitteita ovat mm.:

- asemakaavoituksen aikataulutus
- kaupan laajuuden, sijoittumisen ja kehittämissuuntien määrittäminen
- olevan kunnallistekniikan ja vesihuoltoverkon huomioiminen
- liikenneverkon tarkastelu ja toimivien liikenneyhteyksien suunnittelu
- Leiviskänkankaan alueen tarkastelu yleiskaavallisesti
- ottaa suunnittelussa huomioon maisema- ja luontoarvot sekä tulvauhka
- rantarakentamisen mitoituksen tarkistaminen alueilla, joilla rakentamisen määrä jää vähäiseksi (loma-asuntoalueet ja yksittäiset rakennuspaikat yli 2,5 km etäisyydellä koulusta)

2.2 Suunnittelutilanne

2.2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvosto on päättänyt 30.11.2000 valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, jotka on otettava kaavoituksessa huomioon. Tavoitteet on tarkistettu vuonna 2009 ja ne on uudistettu valtioneuvoston päätöksellä 14.12.2017 (voimaantulo 1.4.2018). Tavoitteet kohdistuvat nyt nimenomaan merkittävydeltään valtakunnalliselle tasolle. Ne edistävät siirtymistä vähähiiliseen ja resurssitehokkaaseen yhteiskuntaan, turvaavat luonnon monimuotoisuutta ja kansallisen luonto- ja kulttuuriperinnön säilymistä sekä luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä ja merkittävien ympäristöhaittojen ehkäisemisestä. Tavoitteet edistävät pitkällä aikavälillä taloudellista kasvua ja elinkeinojen kehittämisedellytyksiä. Tavoitteiston selkeyttäminen keventää hallintoa ja vahvistaa maakuntien ja kuntien maankäyttövaltaa ja -vastuuta. Uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
  - alueiden ja yhdyskuntien kehittyminen elinvoimaisina, vahvuuksia ja voimavaroja tehokkaasti ja kestävästi hyödyntäen

- monikeskuksinen aluerakenne, alueiden välinen verkottuminen ja yhteistyö sekä hyvät yhteydet
  - väestö- ja työpaikkakehityksen edellyttämät tarpeet, eri väestöryhmien tarpeita vastaava monipuolinen asuntotarjonta sekä elinkeinojen uusiutuminen ja kehittyminen mahdollistetaan
  - olemassa olevan rakenteen hyödyntäminen, resurssitehokkuus ja vähähiilisyys
  - palveluiden, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvä saavutettavuus eri väestöryhmien kannalta
2. Tehokas liikennejärjestelmä
    - valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuus ja taloudellisuus, matka- ja kuljetusketjujen sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuus, liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus jne.
  3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
    - varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin
    - ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja, jätetään riittävät suojaetäisyydet, tai riskit hallitaan muulla tavoin
    - suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset ja ratapihat sijoitetaan riittävän etäälle häiriintyvistä kohteista
    - otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet
  4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
    - valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaaminen
    - luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilyminen
    - virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyys sekä viheralueverkoston jatkuvuus
    - edellytykset bio- ja kiertotaloudelle, luonnonvarojen kestävää hyödyntämisen edistäminen
    - maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilyminen
  5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto
    - varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin
    - tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin
    - turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet
    - voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

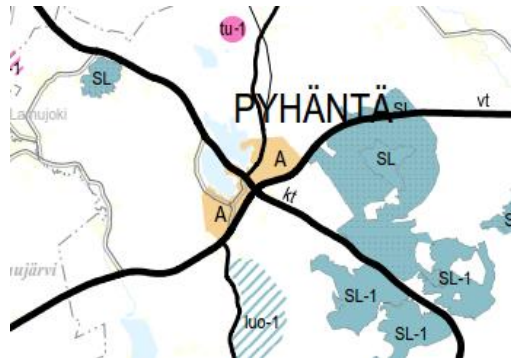
2.2.2 Maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 11.6.2003, ja vahvistettiin ympäristöministeriössä 17.2.2005 ja sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden hylättyä kaavasta tehdyt valitukset 25.8.2006 päivätyllä päätöksellään.

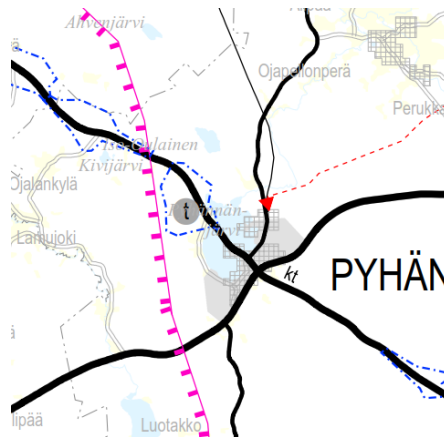
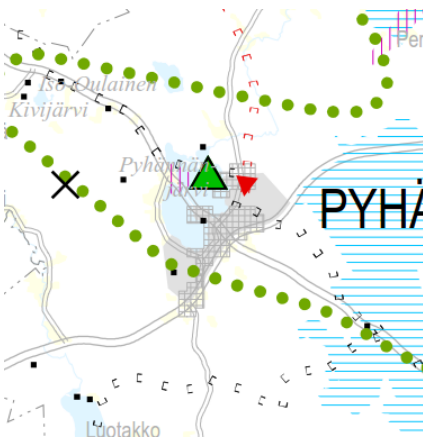
Pohjois-Pohjanmaan **maakuntakaava on uudistettu teemoittain** kolmessa eri vaiheessa. Nämä vaihemaakuntakaavat korvaavat vuonna 2005 vahvistuneen kokonismaakuntakaavan.

- 1. vaihemaakuntakaava on vahvistettu 23.11.2015 ja sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden hylättyä kaavasta tehdyt valitukset 3.3.2017 päivätyllä päätöksellään. Vaihemaakuntakaavan aihepiirit ovat energiatuotanto ja -siirto, kaupan palvelurakenne ja aluerakenne, taajamat, luonnonympäristö, energiantuotanto ja -siirto, sekä liikennejärjestelmät.
- 2. vaihemaakuntakaava on hyväksytty 7.12.2016, ja tuli lainvoimaisena voimaan 2.2.2017, kun hyväksymispäätöksestä ei tehty jätetty valituksia Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Vaihemaakuntakaavan aihepiirit ovat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet, maaseudun asutusrakenne, virkistys- ja matkailualueet, seudulliset ampumaradat ja materiaalikeskukset, sekä puolustusvoimien alueet.
- 3. vaihemaakuntakaava on hyväksytty 11.6.2018. Siinä käsiteltyjä teemoja ovat mm. pohjavesi- ja kiviainesalueet, mineraalipotentiali- ja kaivosalueet, tuulivoima-, sekä suoalueiden ja verkostojen tarkistukset. Maakuntahallitus päätti 5.11.2018 kokouksessaan (§ 232) määrätä 3. vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla. Voimaantulosta kuulutettiin lehdissä 12.11.2018. Muutoksenhakuviranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Voimassa olevissa maakuntakaavoissa Pyhännän taajamatoimintojen alue (A) rajautuu valtatiehen (Kokkola-Kajaani- tie). Taajaman kautta kulkeva luode-kaakkosuuntainen Oulu-lisalmi -tie on kantatie ja taajaman kautta pohjoiseen Kestilään kulkeva tie on seututie 822.

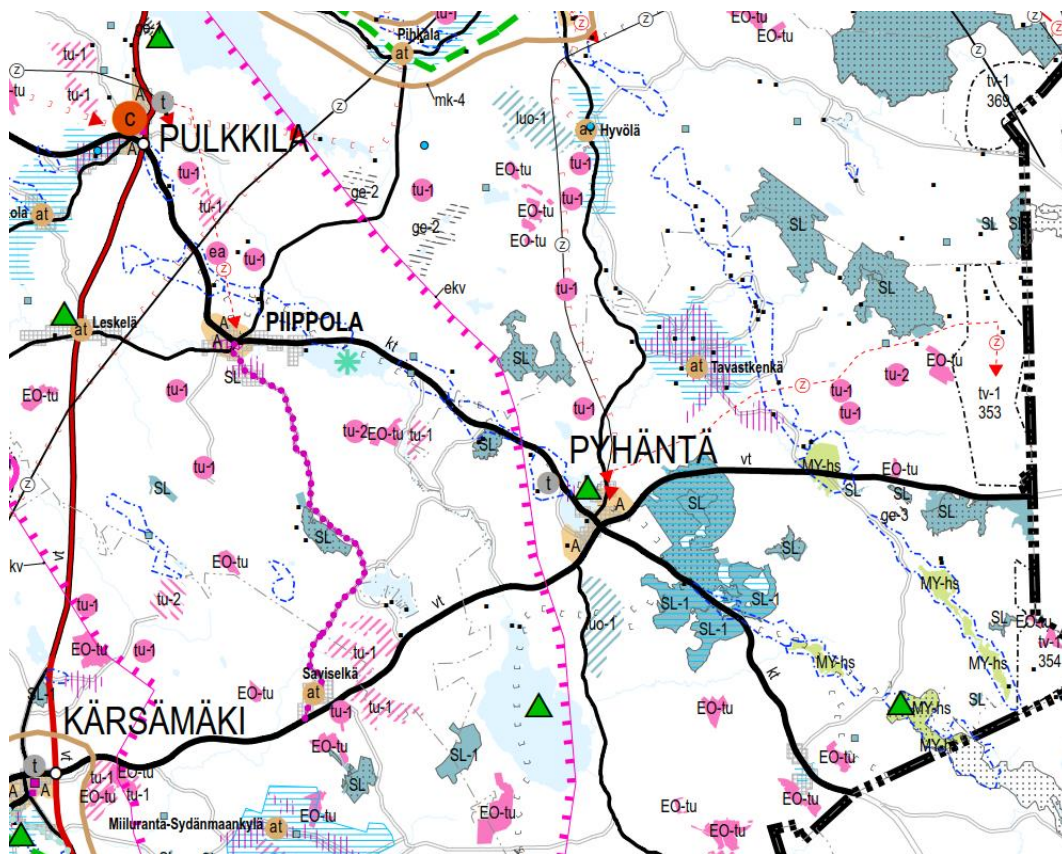
Vasemmalla lukien Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaava, alarivissä 2. ja 3. vaihemaakuntakaava (haettu 17.9.2018).

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa Leiviskänkankaan teollisuusalue on seudullisesti merkittävä teollisuusalue (t), joka sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella. Pyhännänjärven pohjoisosan yli on osoitettu moottorikelkkailureitti tai -ura, ja Kestiläntien kohdalta pohjoiseen on 2. vaihemaakuntakaavassa osoitettu moottorikelkkailun yhteystarve ja Pyhännänjärven koillisrannalle sijoitettava tärkeä virkistys- ja matkailukohteen merkintä. Leiviskänniemi on osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. 3. vaihemaakuntakaavassa on merkinnällä t (Leiviskänkankaalla) osoitettu vähintään seudullista merkitystä omaavia, lähinnä perinteisen teollisuuden tuotanto- ja varastoalueita, jotka eivät sisälly taajamatoimintojen aluevaraukseen ja jotka halutaan turvata muulta maankäytöltä. Punaisella katkoviivamerkinnällä on osoitettu pääsähkijohdon yhteystarve tuulivoimala-alueelta taajaman pohjoisosiin ja nykyiseen verkkoon (pitkän aikavälin kehittämistarve).

Maakuntakaavan merkintäosiossa (Muut merkinnät) ohjeistetaan mm. sovittamaan yhteen asutuksen ja maatalouden toimintaedellytykset, edistämään metsien monipuolista hyödyntämistä soveltamalla yhteen eri käyttömuotojen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita, ottamaan huomioon sään ääri-ilmiöt ja tulvariskit, sekä jättämään yksityiskohtaisemmissa kaavoissa taajamien ulkopuolella vähintään puolet rannoista rakentamisen ulkopuolelle.

Kirkonkylän itäpuolella on luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue (SL). Suojelualueiden Kirkonkylän länsipuolella näkyy mineraalivarantoalueen vyöhykemerkinä (aniliini harkkoviiva ekv).

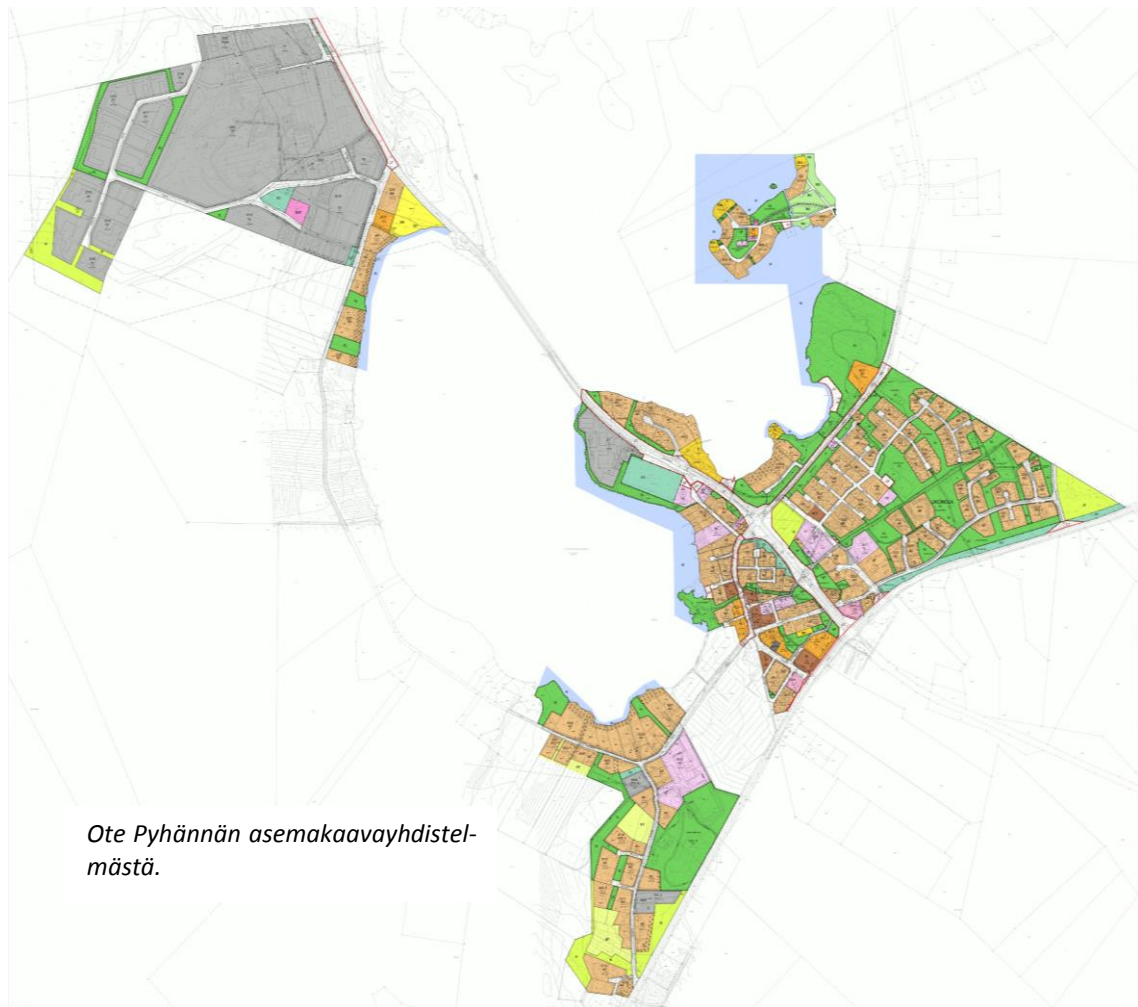
Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavojen epävirallinen yhdistelmä (haettu 17.9.2018).

2.2.4 Asemakaavat

Pyhännän asemakaava-alueet sijaitsevat kirkonkylän ja Leiviskänkankaan alueilla. Asemakaavoitetut alueet sisältyvät kokonaisuudessaan kirkonkylän yleiskaava-alueeseen. Kirkonkylän asemakaavaa on keskustan alueella tarkistettu myös viime vuosina useilla muutoksilla ja asemakaava-alue on laajentunut koulun ja museon ympäristöihin vuonna 2014 kunnanvaltuuston hyväksymillä asemakaavoilla.

Voimassa oleva asemakaavat on koottu kaavayhdistelmäksi, joka löytyy osoitteesta <http://www.paikkatieto.airix.fi/paikkatieto/pyhanta/>

Ote Pyhännän asemakaavayhdistelmästä.

2.2.5 Rakennusjärjestys

Pyhännän kunnanvaltuusto on hyväksynyt Pyhännän voimassa olevan rakennusjärjestyksen 25.1.2016. Muutoksena aikaisempaan rakennusjärjestyksessä kielletään puhdistettujenkin jätevesien johtaminen suoraan vesistöön.

Vapaa-ajan asunnon rakennuspaikan vähimmäiskooksi on määritelty 2000 m² ja vesistöjen rannalla rakennuksen korko tulee olla vähintään 1.0 m ylimmän havaitun vesipinnan tason yläpuolella. Rakennusjärjestyksessä saattaa olla viitteitä pykäliin ja rakennusmääräyksiin, jotka eivät ole enää voimassa tai ovat muuttuneet. Yleiskaava-alueeseen ei sisälly alueita, jotka olisi vapautettu ranta-alueen suunnittelutarpeesta.

2.2.6 Kuntastrategia ja sen suhde yleiskaavoitukseen

Pyhännälle on hyväksytty uusi kuntastrategia vuosille 2017-2021 (Pensofabriko 2018).

Pyhännän keskeiset strategiset arvot ovat:

- yrittäjämysteisyys
Pyhääntä halutaan pitää ja edelleen kehittää elinvoimaisena ja vetovoimaisena kuntana, jossa yrittäjällä on hyvä toimia ja kehittyä.
- ympäristöstä huolehtiva
Pidetään huolta ympäristöstä asukkaiden viihtyvyyden ja kunnan elinvoiman edistämiseksi. Kasvun on tapahduttava kestävästi.
- asukkaista huolehtiva
Pyhääntä on kaikista asukkaistaan huolehtiva, lapsiystävällinen ja avarakatseinen kunta.
- itsenäinen
Säilytetään riippumattomuus päätöksenteossa, jotta Pyhääntä voi parhaiten vastata tarpeisiin taloudellisesti vakaana ja kasvuhakuisena kuntana.

Yleiskaavoitukseen liittyviä Pyhääntän vahvuuksia ovat teollisuus, työllisyys ja yrittäjyystävällisyys, sekä puhdas luonto. Väestön koulutusaste on kehittynyt suotuisasti, eikä väkimäärä enää laske. Väkimäärän lisäämiseen olisi edellytyksiä, jos saataisiin kunnan alueella töissä käyviä muuttamaan Pyhääntälle.

Vuokra-asuntojen tarjontaan liittyvät haasteet ovat strategian mukaan suurin yksittäinen kehittämistä vaativa kohde. Merkittävää on myös, että työpaikat ja yritykset ovat edelleen enimmäkseen teollisuuden toimialoilla ja palvelualan yrityksiä ja työpaikkoja on niukasti.

Erityisesti yleiskaavoitukseen liittyviä kehittämistavoitteita, tehtäviä ja mahdollisuuksia -> niiden huomioon ottaminen yleiskaavoituksessa, sekä edellytykset tavoitteiden toteutumiseksi.

- asukasluvun järjevä kasvattaminen 1-2% vuodessa, työpaikkaomavaraisuuden tasapainottaminen siten, että kunnassa työskentelevät myös asuisivat paikkakunnalla -> huolehditaan yritystonttien jatkuvasta saatavuudesta, huolehditaan pientalotonttien todellisesta saatavuudesta, monipuolinen tonttitarjonta ja kiinnostavia rakennuspaikkoja kuntaan muuttaville, jotta kunnassa teollisuuden ammattiteissa toimivien puolisoille löytyisi töitä parannetaan mikro- ja pienyritystoiminnan edellytyksiä mahdollistamalla asumisen ja yrittämisen yhdistäminen. Kuntastrategian ja sen tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että kiinnostavia tontteja on oikeasti ja monipuolisesti saatavilla. Kunnan maanhankinta yleiskaavassa asumiseen osoitetuilta uusilta alueilta on ensiarvoisen tärkeää.
- palveluelinkeinojen edistäminen ja monipuolistaminen, itsensä työllistäminen yrittäjänä tulisi tehdä mahdollisimman helpoksi -> liikekeskukseen kohtuuhintaisia liiketiloja, varauksia yksityisten palveluiden tuottamiseen ja muuhun pienimuotoiseen elinkeinojen harjoittamiseen, harastuksesta ansiotyöksi -polun mahdollistaminen, valtatie ja kantatie risteyksen hyödyntämisen liike- ja yritystoiminnassa. Toteutumista edistää, jos naisille on työpaikkoja aiempaa enemmän. Tätä voidaan tukea mm. hoiva-, palvelu- ja kotieläinyritysten edellytyksiä parantamalla.
- asukkaiden hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen -> varataan mahdollisuuksia palvelutyöpaikkojen lisäämiseen, kevyen liikenteen turvallisuus, palvelujen saatavuus kaiken ikäisille mutta erityisesti lapsiperheille (kasvu peruspalvelujen kanssa tasapainossa), elämänlaatua edistävät asuinalueet, luonnonläheinen, etätöyön mahdollistava maaseutumainen asuinympäristö, uusia harrastusmahdollisuuksia on kehitettävä aktiivisesti. Toteutuminen edellyttää mm. kevyen liikenteen ja monipuolisten virkistysreittien toteuttamista (katso myös edelliset kohdat).
- kunnan elinvoimaisuudesta huolehtiminen -> kuten ensimmäisessä ja viimeisessä kohdassa. Yritystonttien varaaminen (ml nykyisten yritysten kasvualueiden varaaminen), palveluyritykset. Katso edelliset kohdat.

- ympäristöstä huolehtiminen, mikä tarkoittaa paitsi ekologisuutta, myös luontoa kaikkine virkistys- ja hyötytarkoituksineen, mukaan lukien rakennettu ympäristö -> ympäristöselvityksissä todettujen arvojen säilyminen turvataan, varmistetaan asukkaiden pääsy metsä- ja virkistysalueille, sekä Pyhännänjärven rantaan – retkeilemään, liikkumaan, rentoutumaan ja hyödyntämään luonnon antimia, mahdollisuus luonnonläheisiin harrastuksiin asumiseen liittyen
- kunnassa on investointipaineita mm. vuokra-asuntotuotannossa -> vuokra-asuntojen laadun parantaminen, onko nykyisten kunto sellainen, että kannattaa korjata vai korvataanko uusilla -> rivitalotonttien varaaminen keskeisiltä alueilta, yhteistyö vuokra-asuntojen rakentamisessa suurimpien työnantajien kanssa. Kunnan maanhankinta yleiskaavassa asumiseen osoitetuilta uusilta alueilta on ensiarvoisen tärkeää. Tällä hetkellä vaihtoehdot ovat lähinnä olemassa olevien vuokra-asuntojen purkaminen ja korvaaminen tehokkaammalla rakentamisella, tai nykyisten virkistykseen käytettyjen pienentäminen ja käyttäminen rakentamiseen ja virkistysalueiden laadun parantaminen niin, että tästä ei ole merkittävää haittaa virkistykselle.

3 PERUSSELVITYKSET

Yleiskaava-alueelle laadittiin erikseen arkeologinen selvitys, luontoselvitys, pesimälinnustoselvitys ja rakennusinventointi yleiskaavatyön valmistelun yhteydessä.

Suunnittelualueelle on aiemmin laadittu seuraavia selvityksiä ja inventointeja:

- Pyhännän rantaosayleiskaavan kasvillisuusselvitykset Pyhännänjärvi. JP-Transplan Oy. 2002.
- Arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla -päivitysinventointi. Pohjois-Pohjanmaan liitto. 2013-2015.
- Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009). Museoviraston tietokanta.
- Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 -päivitysinventointi. Pohjois-Pohjanmaan liitto.
- Pyhännänjärven ja Iso-Lamujärven osayleiskaava- rakennusinventointi. Aluearkkitehti Kai Tolonen. 2004.

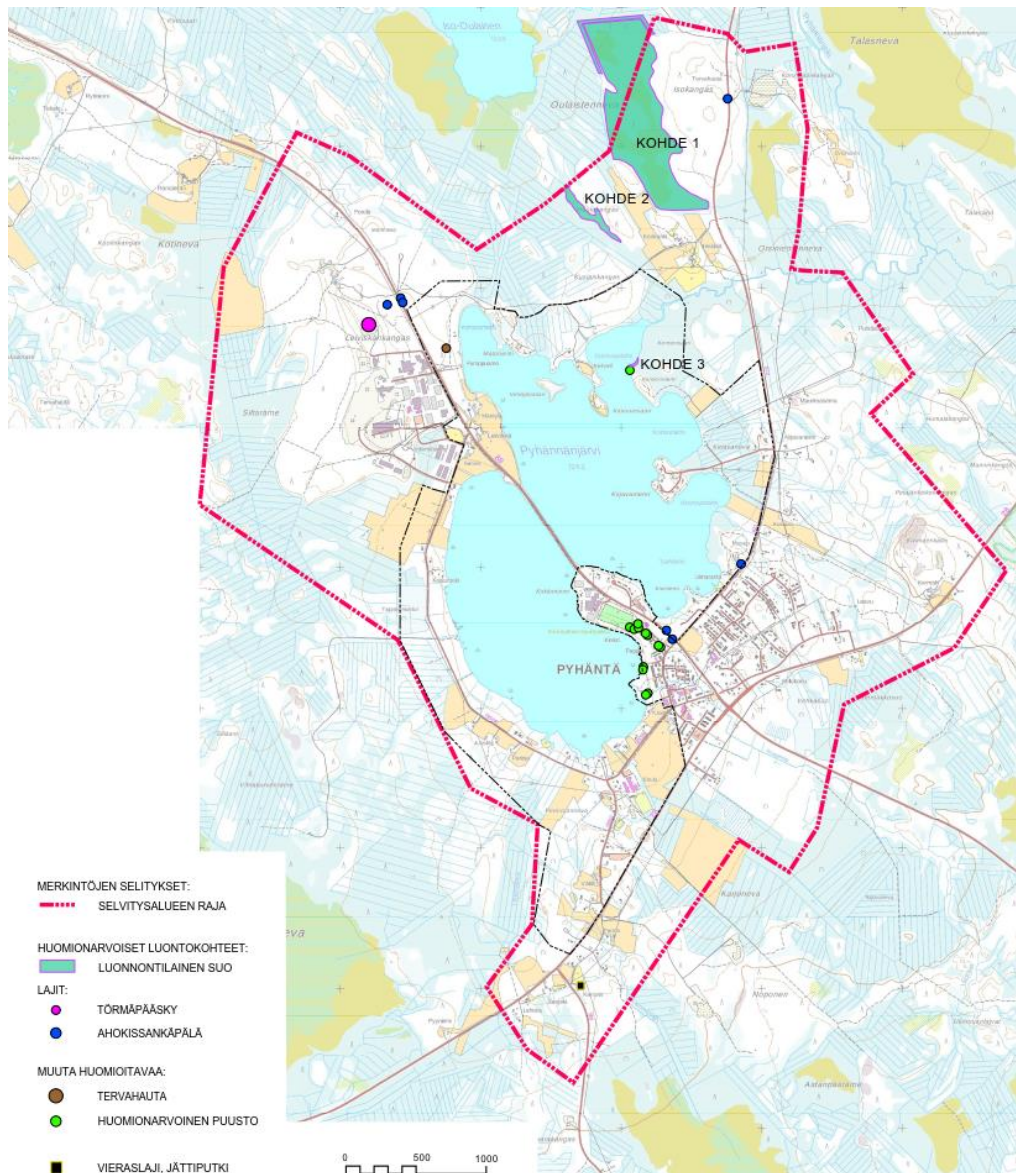
Aiempiä seutukaavaliiton rakennusinventointeja on suoritettu 1970-luvulla sekä vuonna 1993. Museovirasto ylläpitää muinaisjäännösrekisteriä tiedossa olevista muinaisjäännöskohteista. Arkeologisia selvityksiä on tehty mm. koulukeskuksen ja Leiviskänkankaan asemakaava-alueille 2010-luvulla.

3.1 Luonnonympäristö

3.1.1 Luontoselvitys

Kaava-alueen luontoselvitys on liitteenä. Selvityksen laati biologi Aija Degerman Sweco Ympäristö Oy:n Oulun toimistosta kesällä 2016, sitä täydennettiin vielä pieneltä osin kesäkuussa 2017, mm. kaava-alueen laajentumisen johdosta ja tarpeelliseksi todetun pesimälinnustoselvityksen osalta 30.9.2018 (maastokäynnit 11.-13.6.2018).

Osayleiskaava-alueen metsät ovat talouskäytössä ja suota laajalti ojitettu. Kasvillisuus koko alueella on tavanomaista. Alueella ei ole luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain mukaisia kohteita tai uhanalaisia luontotyyppisiä. Luontoarvojensa puolesta maankäytössä huomioitavia kohteita alueella ovat Leiviskänkankaan soramontun törmäpääsky-yhdyskunta, luonnontilaiset suot Isokankaan länsipuolella ja Hautakankaan lounaispuolella, sekä pienialainen saraluhta Pyhännänjärven rannalla Kontioniemessä, sekä linnustollisesti arvokkaat alueet eri puolilla järven rannalla. Huomioitavia kohteita ovat myös Natura-alueet Kivijärvi kaava-alueen luoteispuolella ja Kansanneva-Kurkineva-Muurainsuo alueen itäpuolella.

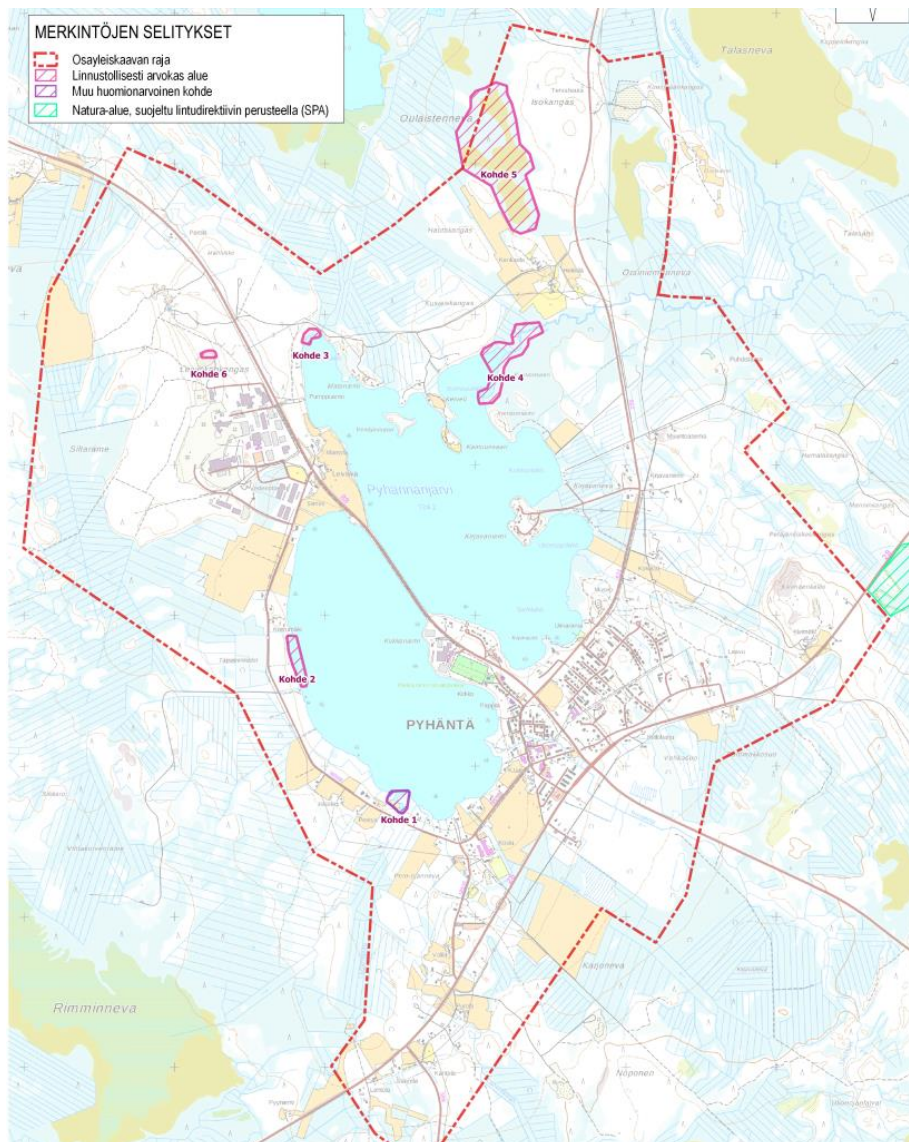
Luontoselvityksen kasvillisuus ja luontotyyppikartta. Luontokartalla on esitetty muina huomioitavina kohteina myös maisemallisesti huomionarvoista puustoa ja alkuperäisluonnon kannalta haitallinen vieraslaji.

Linnuston kannalta arvokkaiden alueiden tarkastelun lähtötietojen perusteella on tehnyt FM biologi Pinja Mäkinen Sweco Ympäristö Oy:stä syysyllä 2017. Tämän selvityksen pohjalta alueelle tehtiin maastokäynteihin perustuva linnustoselvitys (maastokäynnit kesäkuun alussa 2018, raportointi lokakuussa 2018). Linnustoselvityksen maastokäynnillä havaittiin 22 huomionarvoista lintulajia. Yhteensä selvitysalueella havaittiin 58 lintulajia. Aivan selvitysalueen itäpuolella on lintudirektiivin perusteella suojeltu Natura-alue Kansanneva – Kurkineva – Muurainsuo (FI1104402).

Maastoselvityksen ja lähtötietojen perusteella osayleiskaava-alueelta on rajattu linnustollisesti arvokkaina alueina 5 kohdetta (kohteet 2–6) ja muuna huomionarvoisena kohteena yksi kohde (Kohde 1). Linnustollisesti arvokkaat alueet ja muut huomionarvoiset kohteet ovat vesi- ja/tai rantalinnuston pesimä- ja/tai ruokailualueita, luontotyyppiltään ja lajistoltaan arvokas luonnontilainen neva ja uhanalaiselle törmäpääskylle pesäpaikaksi soveltuva hiekkakuopan reuna, jossa vielä

vuonna 2017 pesi törmäpääsky-yhdyskunta. Linnustollisesti arvokkaiden alueiden ja muiden huomionarvoisten kohteiden rajaukset on esitetty selvityksen kartalla.

Linnustollisesti arvokkaat alueet (Sweco Ympäristö 30.9.2018).

Riistanhoidosta ja kalastuksesta vastaavien paikallisten kanssa käydyssä keskustelussa 8.11.2018 tuli esille, että järvessä on tavanomaisen kalakannan lisäksi kuhaa ja rapuja. Järvi on suhteellisen matala, lounaisosassa on kuitenkin kaksi syvempää aluetta. Tavanomaisen eläimistön lisäksi Pyhäntään kirkonkylän kaava-alueen reunamilla (puhdistamoin suunnalla) vierailee satunnaisesti susia, ja ainakin pohjoisosassa Oulaistennevan suunnalla on tavattu metsäkauriita. Metsiä kaava-alueen laitamilla käytetään metsästykseseen.

Luontoselvityksessä on kuvattu kasvillisuuden ja eläimistön ohella myös vesistöt ja pohjavedet, sekä kallio- ja maaperä, jotka on referoitu myös kappaleessa 3.2.5 Maisematekijät.

3.1.2 Vesistöt ja pohjavedet

Vesistöt ja niiden tila on kuvattu tarkemmin luontoselvityksessä. Kaava-alueella on yksi järvi ja yksi joen alkuosa. Kaava-alueen keskellä on Pyhäntäjärvi, josta Pyhäntäjoki laskee koilliseen.

- Pyhännänjärvi on noin 375 ha ja rantaviivaa sillä on 16,8 km. Korkeus +124,2 mpy.
- Yleisötilaisuudessa 8.11.2018 paikalliset kertoivat, että järvessä on rautamalmia (järvimalmia, jota on aikoinaan hyödynnetty), ja että metsä- ja suoalueiden ojitukset tuovat järveen humusta ja tumman värin.
- Pyhännänjoki on kaava-alueella hyvin kapea ja suorantainen, sitä on alueella noin 1,8 km.

Kaava-alueella on yksi vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue:

- Leiviskänkangas (11630001) Pyhännänjärven luoteispuolella

Pyhännän kunnan pohjavesien suojelusuunnitelma on valmistunut vuonna 2012.

Leiviskänkankaan teollisuusalue sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella, ja vedenottamo on teollisuusalueen pohjoispuolella. Leiviskänkankaan pohjavesialueelle on tehty maaperäselvitys ja teollisuusaluetta koskevat maatutkaluotaukset syksyllä 2016.

3.1.3 Tulva-alueet

Suunnittelualueelle ei ole ELY-keskuksen määrittelemää tulva-aluetta. Vuonna 2000 alkukesän tulvan aikaan on Pyhännänjärven ympäristöön tehty kattava maastokäynti (Kristiina Strömmer ja Pentti Kela), jossa merkittiin maastokartalle tulva-alueet silmämääräisesti, käyttäen hyväksi maastosta ja kartalta löytyviä ojaia, teitä, polkuja ym. maamerkkejä. Sweco Ympäristö Oy tarkisti näiden rajausten sijainnin laserkeilausaineistoon perustuvien korkeustietojen pohjalta, ja tietoja yhdistelemällä oletus on, että tulva olisi käynyt noin tasolla +125,50 (N2000).

Tämä korkeustaso on merkitty yleiskaavakartalle tulvauhan alaisena alueena Pyhännänjärven ja Pyhännänjoen yläjuoksun ympäristöön Kestiläntien sillalle asti. Oletuksena on, että tie ja tiesilta padottavat Pyhännänjärven vettä, ja että tulvauhan alainen alue jää Kestiläntien sillan itäpuolella korkeuden +125,50 (N2000) alapuolelle.

Pyhännällä N60 ja N2000 järjestelmien erotus on n. 34 cm, +125,50 (N2000) vastaa korkeutta +125,50 - 0,34 = +125,16 (N60).

Pyhännän rakennusjärjestyksessä vesivahingolle alttiiden rakennusosien alin rakentamiskorkeus on määritelty 1,0 m ylimmän havaitun tulvakorkeuden yläpuolelle, mutta ei ole määritelty onko rakennusjärjestyksessä perusteena jokitulva (jäätöjen uhka). (Harkinnanvaraisena lisäkorkeutena havaittuun ylimpään tulvakorkeuteen on tavanomaisesti käytetty 0,8-1,0 m.) Kirjavaniemeen vuonna 2016 laadittuun asemakaavamuutokseen on määritetty alimmaksi rakentamiskorkeudeksi vähintään N60 +125,90 m (vesivahingoille alttiit rakennusosat), mikä on luonnosvaiheen yleiskaavamääräyksessä asetettu vesivahingoille alttiiden rakennusosien vähimmäiskorkeudeksi. Tämä vastaisi korkeusjärjestelmässä N2000 korkeutta +126,24, mikä on n. 74 cm korkeammalla kuin maanpinta tulvauhan alaiseksi merkityllä alueella.

Ehdotusvaiheessa tarkistetaan tarpeen mukaan vesivahingoille alttiiden rakennusosien alinta korkeutta.

3.2 Maisema

3.2.1 Maisemamaakunta

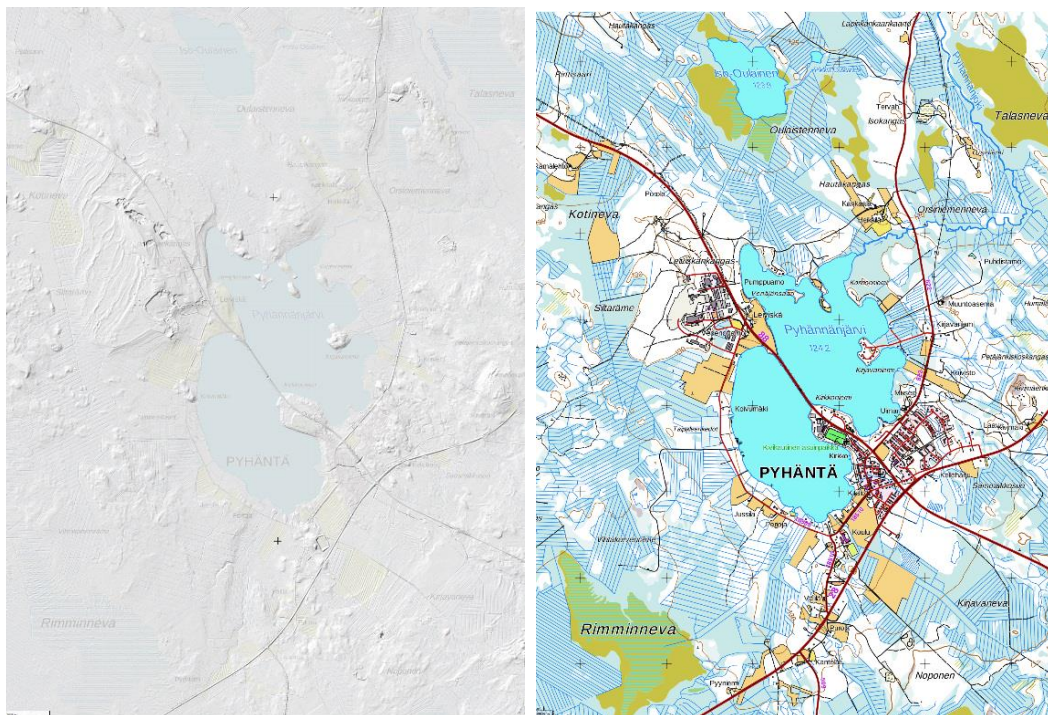
Pyhäntä kuuluu maisemamaakuntajaossa Suomenselkään, jossa maasto on suhteellisen tasaista. Suomenselkä on vedenjakajaseutua. Koko alueella vallitsee mannerjäätikön kulutuskorkokuva, joka on karun moreenin peitossa. Alueen poikki kulkee luode-kaakko-suuntaisia harjuja, joista yksi osuu Pyhännän kohdalle. Alue on karua, suuri osa metsistä on puolukkatyyppin kuivahkoa mäntykangasta. Soita esiintyy runsaasti ja ne ovat yleensä tyyppiltään Pohjanmaan aapasoi. Peltoja on

alueella niukasti ja asutus on harvaa. Suomenselän seutu on ollut tärkeää tervanpolttoaluetta, ja siitä on merkkejä myös Pyhännällä.

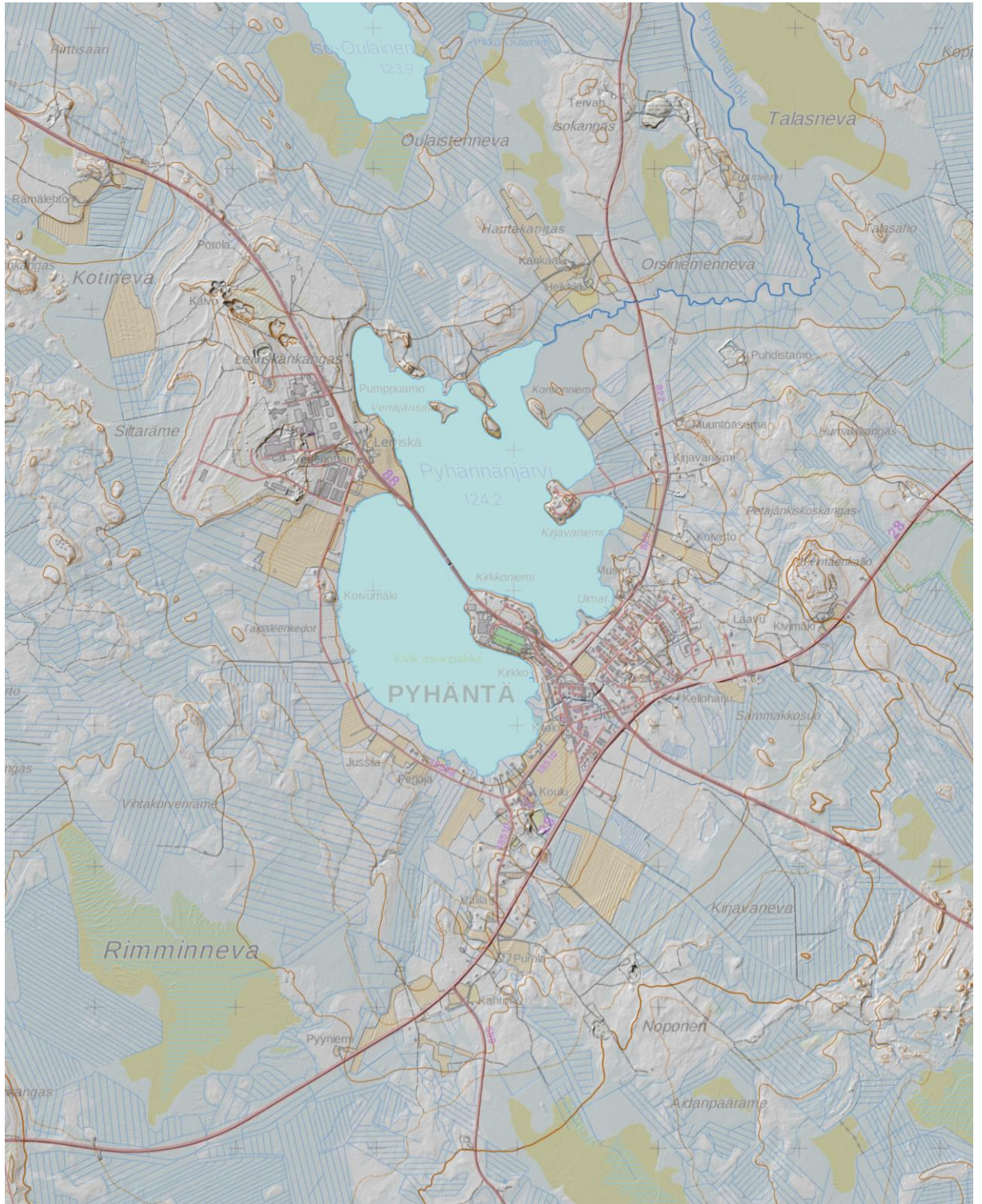
3.2.2 Maisemarakenne

Suunnittelualue sijaitsee luode-kaakko-suuntaisella matalalla harjujaksolla, joka ulottuu Raahesta Siilinjärvelle, ja sieltä aina Salpausselälle asti. Pyhännänjärvi katkaisee tasaisen harjujakson pienellä järvilaaksolla, jonka rannoille on muodostunut haja-asutusta ja Pyhännän taajama. Pyhännän kohdalla harjun päällä kulkee Iisalmen-Ouluntie. Järven ylitystä varten on rakennettu kapea kannas, jota pitkin tie kulkee.

Suunnittelualueen korkein kohta on Kivimäenkallio (n.+145 m, N60), joka sijaitsee noin kilometrin päässä Pyhännänjärvestä itään. Järvi on alueen matalinta aluetta, noin +124.2 m (N60). Järveä ympäröivillä alueilla vedenalumissuunta on järveä kohti, lukuunottamatta koillisesta virtaavaa Pyhännänjokea, joka saa alkunsa Pyhännänjärvestä ja virtaa koilliseen, yhtyen Siikajokeen Kestilässä. Pyhännänjärven rannat ovat tasaiset, noin +125 m (N60). Taajaman keskus on sijoittunut matalalle harjuselänteelle.

Pyhännän kaava-alueen pinnanmuodot ovat melko tasaiset. Luode-kaakko-suuntainen harju on havaittavissa, sekä samansuuntaisia drumlineja.

Pyhännän kirkonkylä, yhdistelmä maastokartasta ja 3D-vinovalvarjostuksesta (©Paikkatietoikuna, haettu 9/2018)

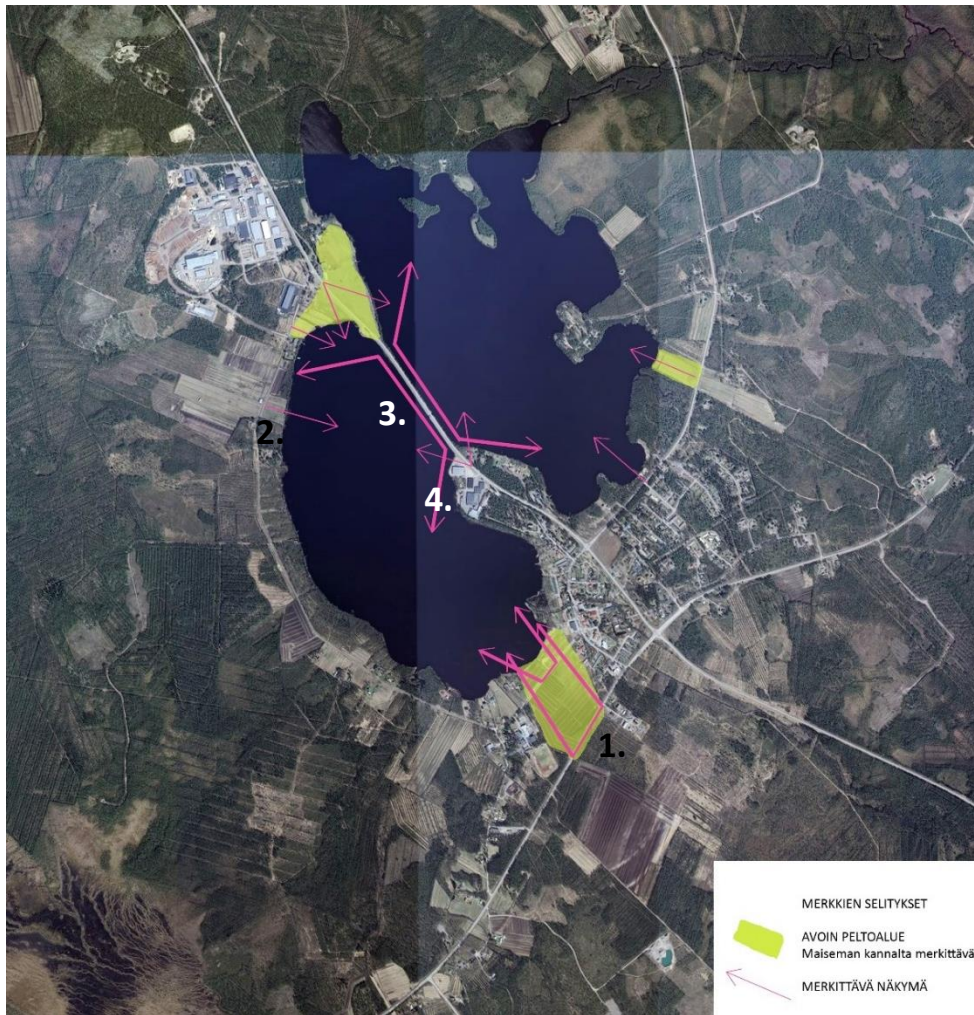
Pyhännänjärven etelärantaa, jossa omakotitalot ovat sijoittuneet vesistön läheisyyteen. Pihapiirit ja pellot jatkuvat järvestä poispäin etelään. (kuva Aija Degerman).

3.2.3 Maisemakuva

Maisemakuva on maisemarakenteen optisesti havaittava ilmiasu Suunnittelualueella pellot, ojitukset ja tielinjaukset ovat suurimmaksi osaksi suuntautuneet Pyhännänjärveä kohti. Tämä muodostaa maisemassa järveä korostavan kehyksen. Peltoalueita on hajanaisesti järven ympärillä, suuri osa sen eteläpuolella. Järveä ympäröivä maasto on suurimmaksi osaksi suota ja kangasmetsää, joita on ojitettu. Avoimien peltoalueiden ansiosta järvelle avautuu useasta paikasta vesistö näkymiä. Erityisesti Pyhännänjärven ylittävältä kannakselta ja Kirkkoniemestä on laajat näkymät.

Pyhännänjärvelle ulottuvat pienet niemenkärjet ovat maisemallisesti hienoja paikkoja, joista osa on asuin- ja virkistyskäytössä. Suurin niemistä on Kirkkoniemi, jossa sijaitsee Pyhännän kirkko sekä hautausmaa. Näkyvällä paikalla niemen kärjessä on melko ahtaasti rakennettu vanha teollisuusalue.

Taajaman keskus on sijoittunut maisemalliseen solmukohtaan. Taajama on pientalovaltaista kylämaisemaa, joka rajautuu Kokkolan-Kajaanintiehen sekä metsä- ja peltoalueisiin. Taajama jatkuu Kirkkoniemelle, josta kulkee kannastie järven toiselle puolelle Leiviskään. Nämä muodostavat yhdessä maisematilojen jakson. Pyhännän selkeä maamerkki on Pyhännänjärvi, jonka ympärille toiminnot ja asutus ovat sijoittuneet. Korkeita maamerkkejä ei ole kirkon lisäksi, sillä maasto on tasaista ja rakennukset matalia.

Pyhännänjärvelle avautuvat hienot näkymät läheisiltä tieosuuksilta. Numerolla merkatuista paikoista on valokuvat.

Näkymä (1) Koulutieltä peltojen yli Pyhännänjärvelle. Alueelle on rakennettu muutamia uusia pientaloja (Kuva: Google Street View). Vuoden 2018 maastokäynnillä todettiin, että tämän jälkeen uusia asuinrakennuksia oli rakennettu lisää.

Näkymä (2) Periojantieltä Pyhännäjärvelle. (Kuva: Google Street View). Rannassa olevan avoimen alueen toiselle reunalle on asemakaavoitettu 1 asuintontti, jolle on myönnetty rakennuslupa.

Pyhännäjärven ylittävään moottorikelkkareittiin liittyvä taukopaikka (3). Leiviskänkankaan teollisuusalue hallitsee rannan kaukomaisemaa. Järven jäätä käytetään osana reittiä.

Kirkkoniemen teollisuusalue (4) näkyy taukopaikalle ja kauas Ouluntielle.

3.2.4 Arvokkaat maisema-alueet

Alueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita.

Suunnittelualue rajautuu koilliskulmastaan maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen, Pyhännän suoryhmään. Tämä sisältää Kansanneva-Muurainsuon, Peurasuon, Lähdenevan ja Kurkinevan suoalueet. Valtaosa suoryhmästä on avointa ja näyttävää aapasuota. Soilla esiintyy monipuolinen linnusto ja kasvaa lakkaa sekä karpaloa. Suoryhmästä suuriosa on luonnontilaista ja ojitattamatonta. Pyhännän suoryhmä on lisätty uutena kohteena Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventoinnissa 2013-2015.

Pyhännänjärven ranta-alueet ovat **paikallisesti arvokasta kulttuurimaisemaa**. Rannoilla on sekä luonto- että kulttuurimaiseman elementtejä. Rannat ja järvi ovat alueen identiteetin kannalta merkittäviä. Tämän vuoksi on tärkeää, että kulttuurimaisemia ja peltoalueita hoidetaan sekä ylläpidetään.

Pyhännänjärven luoteisrannalla sijaitseva **Leiviskä** on **maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö**, johon kuuluu pihapiiri sekä sitä ympäröivät viljelyskäytössä olevat rannat. Alue muodostaa rakennushistoriallisesta ja maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden.

Leiviskä kuvattuna järven pohjoisrannalta.

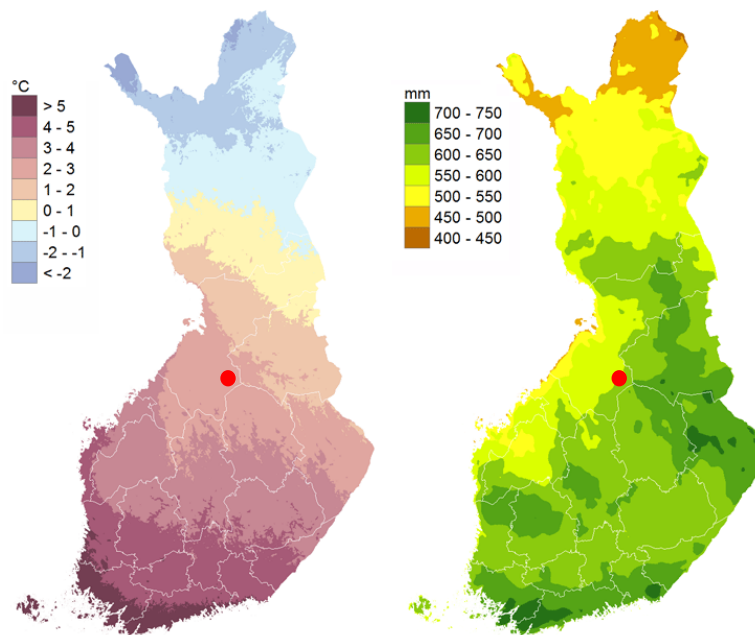

Leiviskän pihapiiri ja peltoalueet ovat maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö. Ouluntie kulkee alueen läpi ja katkaisee aluekokonaisuuden kahteen osaan.

3.2.5 Maisematekijät

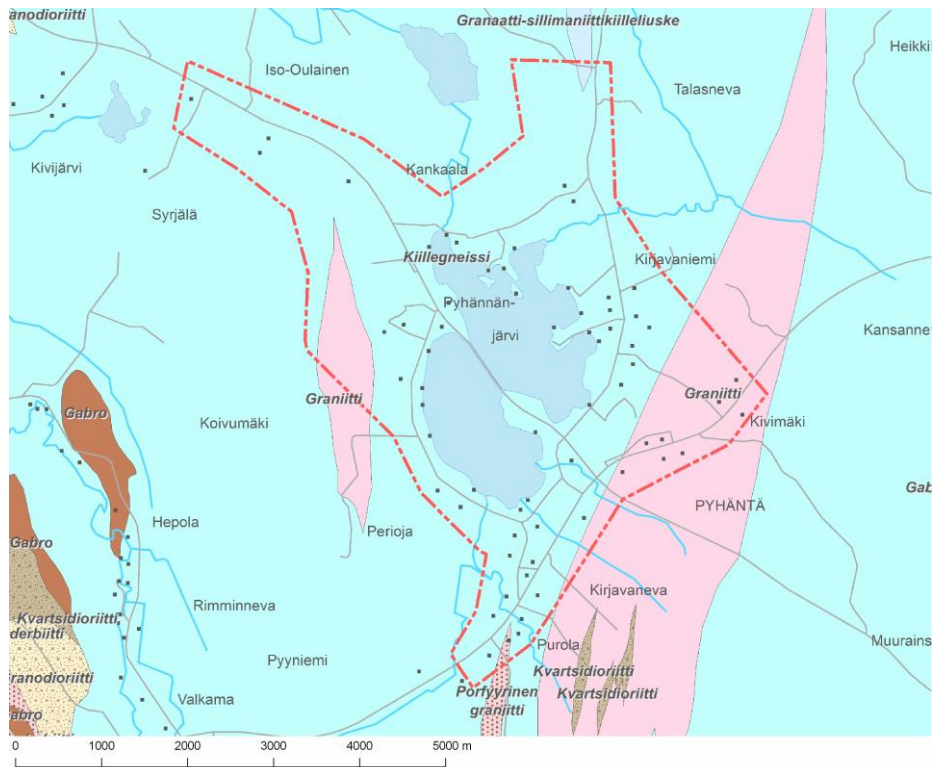
Ilmasto

Pyhäntä kuuluu keskiboreaalisen ilmastovyöhykkeeseen, jossa yöpakkaset ovat mahdollisia pitkin kesää. Kasvien menestymisvyöhykkeissä Pyhäntä sijoittuu V ja VI rajalle.

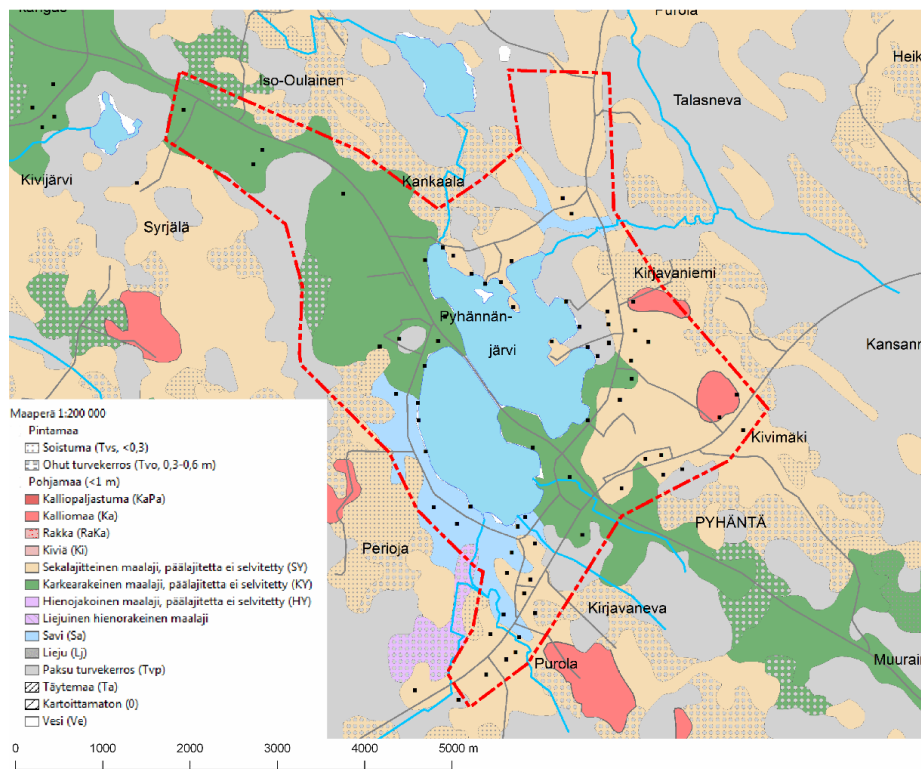

Vuoden keskilämpötila vasemmalla ja keskimääräinen vuosisade oikealla vertailukaudella 1981-2010. Suunnittelualueen suurpiirteinen sijainti näytetty punaisella pallolla. Lähde: Ilmatieteen laitos (<http://ilmatieteenlaitos.fi/vuositilastot>).

Kallioperä ja maaperä

Kallioperä.

Maaperä.

Kallio- ja maaperä on kuvattu tarkemmin liitteenä olevassa luontoselvityksessä.

Kasvillisuus

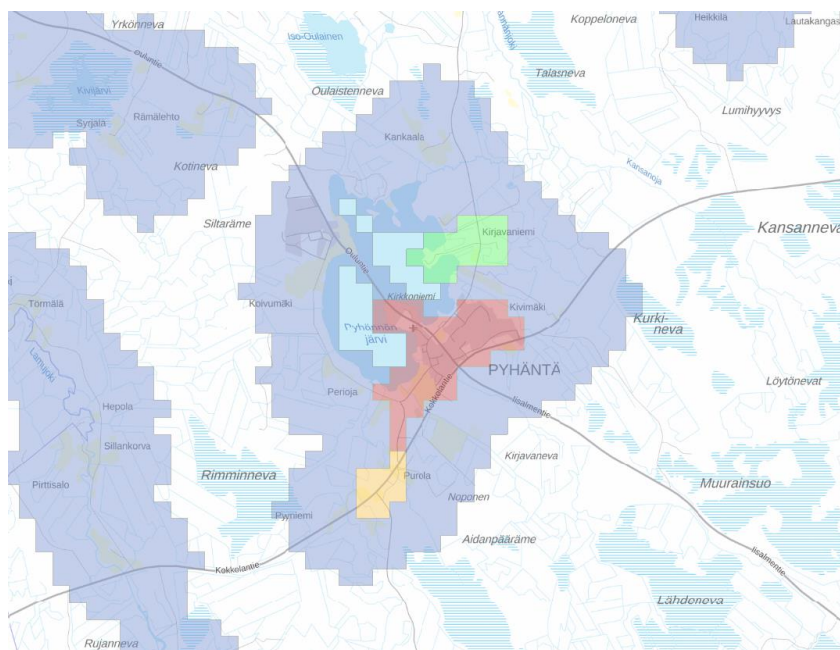
Kasvillisuus on kuvattu liitteenä olevassa luontoselvityksessä.

3.3 Rakennettu ympäristö

Pyhännän keskustan toiminnot sijaitsevat tiiviisti Pyhännänjärven, Ouluntien ja Kokkola-Kajaanintien rajaamalla alueella. Toiminnot keskittyvät pääteiltä erkanevan Keskustien-Manuntien varteen. Keskustassa on mm. kaksi pientä päivittäistavarakauppaa, kunnanvirasto, kirjasto, pankki, terveyskeskus, paloasema ja huoltoasema. Lisäksi on muutamia pienempien yritysten toimitiloja ja mm. apteekki. Uutta liikerakentamista tai vapaata liiketilaa ei keskustassa ole. Pyhännän koulu sijaitsee hieman erillään keskustasta noin 0,5 km Koulutietä pitkin etelään. Kunnan ala- ja yläaste, esikoulu, liikuntatilat sekä urheilukenttä ovat keskittyneet kaikki samalle koulukeskuksen alueelle.

Merkittävä ja näkyvä osa Pyhännän rakennettua ympäristöä on Ouluntien varteen sijoittuvat tiiviisti toteutetut ja suurimittakaavaiset teollisuus- ja työpaikka-alueet Leiviskänkankaalla ja Kirkkoniemessä. Leiviskänkankaalla on lähinnä puutuote- ja rakennusteollisuutta sekä elintarviketeollisuutta. Kirkkoniemessä on ikkunatehdas.

Taajaman pientalovaltaista asutusta on keskustan lisäksi etenkin Ouluntien pohjoispuolella Ukonojan asuinalueella. Muuta taajaman pientaloasutusta on Kirkkoniemessä, koulukeskuksen alueella ja Kirjavaniemessä. Myös muilla Pyhännänjärven rannoilla on pysyvää asutusta ja rantaan sijoittuvat rakennuspaikat ovat kysytyjä. Asemakaava-alueiden ulkopuolella asutus muuttuu hajanaiseksi tienvarsiasutukseksi. Kerrostaloja ei Pyhännällä ole. Pyhännänjärven pohjoispuoli on vielä syrjäisempää metsäaluetta, jolla on pääasiassa loma-asutusta.

Yhdyskuntarakenteen aluejako (YKR) 2015. (Ympäristökarttapalvelu Karpalo)

Punaisella on osoitettu asukastiheyden perusteella taajama-alue, vihreällä kylän kaltainen asutus (Kirjavaniemi), keltaisella on pienikylän kaltainen asutus, Sinisenharmaa alue Pyhännänjärven ympärillä on maaseutumaisista asutusta.

Keskustan liike- ja palvelurakentamista v. 2017

Keskustan liikerakentamista. Molemmat päivittäistavarakaupat sijaitsevat Keskustien varressa.

Kirjasto, jonka takana kunnantalo

Huoltoasema Kokkola-Kajaanintien varressa

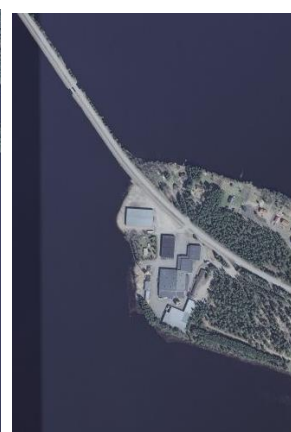
Terveyskeskus ja paloasema sijaitsevat Antintien varressa Keskustien liikerakennusten takana

Koulu

Pyhännän koulu. Vasemmalla vuonna 1987 rakennettu ala-aste ja oikealla vuonna 1964 rakennettu yläaste, jota on sittemmin laajennettu kahteen otteeseen 90-luvulla. Liikuntatilojen laajentaminen on meneillään syksyllä 2018. Taustalla näkyvä vanha rivitalo on entinen opettajien asuntola, nykyinen esikoulu. Koulukeskuksen takana sijaitsevat kunnan urheilu- ja liikunta-alueet.

Teollisuusrakentaminen

Teollisuusrakentaminen on tiivistä ja mittakaavaltaan suurta. Leiviskänkankaalla ja Kirkkoniemessä olevat hallit leimaavat Ouluntien tienvarsi- ja järvinäkymiä sekä Pulkkilan että Pyhännän suuntaan ajettaessa. Leiviskänkankaalla oleva LapWall Oy on perustettu vuonna 2012, minkä jälkeen yrityksen liiketoiminta ja rakentaminen on moninkertaistunut ja tehdasalueen pysäköintiä on toteutettu tilanpuutteen vuoksi myös Pyhännänjärven rantaan.

Majoitus- ja matkailurakentaminen

Kestiläntien varressa on kotiseutumuseo. Kirkkoniemessä Ouluntien pohjoispuolella sijainnut hotelli-ravintola Järvihelmi on lopettanut toimintansa. Ouluntien ja Kajaanintien liittymään on valmistumassa uusi liikekeskus, johon tulee palveluita matkailijoille (7 huonetta, kahvila ja ravintola, josta saa myös aamiaista). Kirkkoniemessä oleva kirkko on tärkeä nähtävyys ja maamerkki.

Asuinrakentaminen

Pyhännän keskustaan on viime vuosina rakentunut useampia uusia rivitaloja Keskustien länsipuolelle Pyhännänjärven rannan ja Uimaniemen virkistysalueen tuntumaan. Kunnan vanha rivitalokanta alkaa olla elinkaarensa päässä, ja purettujen rivitalojen alueita vapautuu uudisrakentamisen käyttöön. Aivan viime vuosina purettuja rivitaloja on mm. Kairantiellä, Manuntiellä ja Koivukujalla.

Keskustan muut asuminen sijoittuu pääasiassa pääkatuna toimivan Keskustien varren liikerakennusten taakse. Suuri osa Järven lähelle sijoittuvista keskustankin tonteista on omarantaisia. Kerrostaloja Pyhännällä ei ole ollenkaan.

Muutamia uusia omakotitaloja on noussut viime vuosina etenkin Pyhännänjärven vetovoimaisille ranta-alueille. Tontit ovat omarantaisia. Kuvassa keskustan ja koulun väliselle pellolle poikkeamislavin toteutettua asuinrakentamista.

Muutama yksittäinen uusi rakennuspaikka on rakentumassa myös kauemmas rannoista erilleen muusta tiiviimmästä asutuksesta, kuten Seurantien länsipuoliselle asemakaava-alueelle ja Kokkolantien itäpuolelle Linjatielle.

Kirkkoniemessä ainoastaan rannan puoleiset asemakaavan mukaiset asuintontit ovat rakentuneet ja Ouluntien puoli on jäänyt toteutumatta.

Kirjavaniemessä on pieni hyvin tiivis asemakaavoitettu asutuskeskittymä.

3.3.1 Kulttuuriympäristö ja muinaismuistot

Yleiskaavatyön yhteydessä on laadittu arkeologinen selvitys muinaisjäännöskohteiden huomiointiseksi. Selvityksen suoritti Keski-Pohjanmaan arkeologiapalvelu kesällä 2017. Kaavan alueelta löytyi aiemmin tunnettujen kohteiden lisäksi neljä uutta muinaisjäännöstä, jotka ovat kaikki tervanvalmistuspaikkoja. Uusia kulttuuriympäristökohteita löytyi 8 kpl, jotka ovat kantatalojen paikkoja, metsäkämpän hirsiperustus, kellari, sauna ja hiilimiilu. Lisäksi huomioitiin kaavan alueella kulkeva Savontien linjaus. Arkeologisen selvityksen raportti on selostuksen liitteenä.

Alueen kiinteät muinaisjäännökset on rauhoitettu Muinaismuistolain (295/1963) nojalla, ja ne tulee suojella kaavassa. Museoviraston ylläpitämä Muinaisjäännösrekisteri on osoitteessa <http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/>.

Alueen rakennettua kulttuuriympäristöä on inventoitu tuoreessa Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015-päivitysinventoinnissa maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaiden kohteiden osalta. Lisäksi alueella on yksi kirkkolain nojalla suojeltu kohde. Suunnittelualueella ei ole valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä tai kohteita.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet on tarkistettu 2.vaihemaakuntakaavan kohdeluetteloista. Yleiskaavatyön maastokäyntien yhteydessä suoritettiin rakennusinventointi paikallisesti arvokkaiden rakennuskohteiden huomioimiseksi. Kulttuuriympäristöselvityksen raportti on selostuksen liitteenä.

Kiinteät muinaisjäänökset

1. Isokangas	historiallisen ajan tervahauta / asuinpaikka	uusi kohde
2. Ketakanlahti	historiallisen ajan tervahauta	uusi kohde
3. Kyllönen	kivikautinen asuinpaikka	630010014
4. Leiviskänkangas lounas	historiallisen ajan tervahauta	1000022765
5. Männikkö	historiallisen ajan tervahauta	uusi kohde
6. Purola	historiallisen ajan tervahauta	uusi kohde
7. Vanhatalo hautausmaa	kivikautinen asuinpaikka	630010013

Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

- Leiviskä

Maakunnallisesti arvokkaat rakennuskohteet

- Huoltoasema
- Museoalue
- Leiviskä
- Malmi
- Perioja
- Pyhännän kirkko (rakennusperintökohde 200655)

Paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

- Kankaala ja Heikkilä
- Akselikujan jälleenrakennuskauden alue

Paikallisesti arvokkaat rakennuskohteet

- Koivumäki
- Kankaala
- Jussila
- Vätilä

Paikallisesti arvokas maisema-alue

- Pyhännänjärven kulttuurimaisema

3.4 Liikenne

Kokkola-Kajaani -valtatie 28 rajaa kirkonkylää idässä, ja kantatie 88 Ouluun jakaa keskustan kahteen osaan Kirkkoniemen kohdalta. Seututie 822 Kestilään ja Tavastkenkään erottaa Pyhännänjärven rannan ja sen virkistyspalvelut keskustan asemakaava-alueesta. Tärkeimpiä taajaman sisällä kulkevia kokoojateitä ovat Keskustie-Koulutie-Periojantie (18508) ja Seurantie. Maankäytön kannalta ongelmana on lähinnä Ouluntie, joka jakaa keskustan kahtia.

Pyhännän poikki kulkeva Ouluntie on liikenteellisesti alueen vilkkain tie. Pyhännänjärven ylittävällä tieosuudella on jopa 2000 ajoneuvoa vuorokaudessa. Tärkeimmät pääteiden risteykset ovat Ouluntielle seututien 822 ja valtatie 28 risteykset. Ouluntielle liikennettä on noin 1560 ajon/vrk, Kestiläntielle noin 1390 ajon/vrk, Kokkolantiella noin 1310 ajon/vrk, lisalmentielle noin 1080 ajon/vrk ja Kajaanantiella noin 950 ajon/vrk. Myös keskustan ja koulun alueen välisellä Keskustielle-Koulutielle liikennettä on paljon. Periojantien ja Seurantien liikennemäärät ovat hyvin pienet.

ELY-keskus on tehnyt suunnitelmat vt28 ja st822 risteysalueen parantamiseksi ns. pisaraliittymäksi. Lisäksi kunta suunnittelee yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa uutta lähelle risteysaluetta sijoittuvaa liittymää Ouluntielle.

Ote Liikenneviraston liikennemääräkartasta 2015; Valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteiden keskimääräinen ajoneuvoliikenne (ajon/vrk).

Kevyt liikenne

Taajamassa pyöräteiden verkosto on melko kattava. Pyöräteitä kulkee Koulutien ja Keskustien vierellä sekä asutuksen välissä. Pyörätie jatkuu keskustasta Antintieltä Ouluntien toiselle puolelle alkukutunnelia pitkin. Toisella puolella pyörätie yhdistyy asuinalueiden tieverkostoon. Ouluntien vierellä pyörätietä pitkin pääsee Leiviskänkankaan teollisuusalueelle asti. Lisäksi Kestiläntien vierellä kulkee pyörätie Ahjotieltä Kirjavaniemeen asti Einontielle.

Pyhännänjärven ympäri ei ole yhtenäistä kevyenliikenteen reittiä. Järven lounais- ja länsilaidalla kevyt liikenne hyödyntää vanhaa raittimaista Periojantietä, ja Järven pohjoispuolella kulkee sora-päällysteinen Mustosentie Ouluntieltä Kestiläntielle.

Alikukuyhteys Ukonojan asuinalueelta keskustaan

Melualueet

Maanteille ELY-keskus on laskenut teoreettiset 55 dB:n päivämelualueet, joita hyödynnetään suunnittelussa.

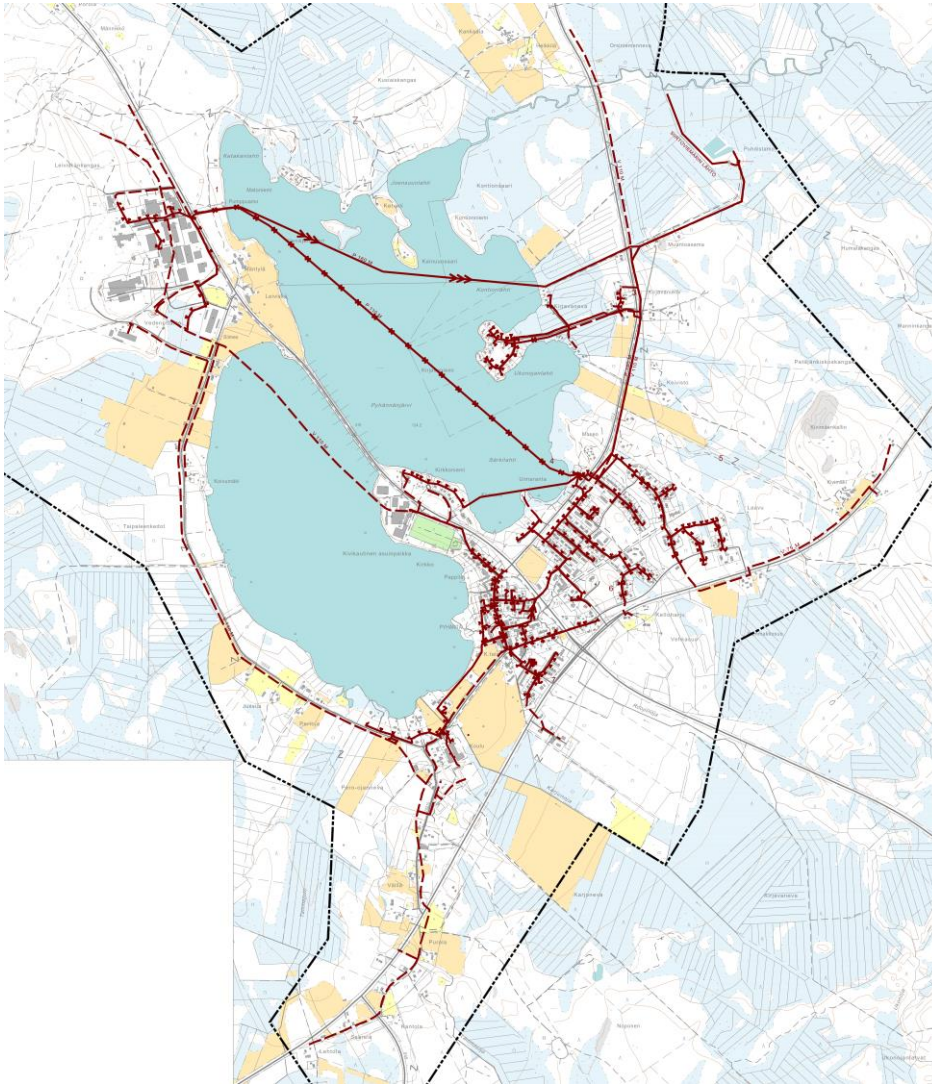
3.5 Yhdyskuntatekniikka

Suunnittelualueella on Elenia Oy:n sähköverkkoa. Suunnittelualueen koillisosassa Kestiläntien itäpuoliselta muuntoasemalta lähtee 110kV voimalinja Kestilään. Linjan johtoalueen leveys on 25 m johdon keskilinjasta. Johtoalueen kokonaisleveys on 50 m.

Alueella on kaukolämpöverkkoa, jonka omistaa Pyhännän kunta. Pyhännän kunta ostaa lämpöenergiaa Latvaenergia Oy:n lämpökeskuksesta.

Pyhännällä on vesi- ja jätevesiverkosto keskeisillä asuinalueilla ja Leiviskänkankaalla. Alueella on useita jäteveden pumppaamoita. Yksi jäteveden puhdistamo sijaitsee suunnittelualueen koillisosassa Puhdistamontien päässä. Viemäriverkostosta vastaa kunnan tekninen toimisto ja vesihuollosta vastaa Pyhännän Vesi Oy.

Alueen vedenottamo sijaitsee Leiviskänkankaalla teollisuusalueen pohjoispuolella. Teollisuusalueelle sijoittuva Kamulan vanha vedenottamo ei ole käytössä ja se on tarkoitus täyttää ja lopettaa.

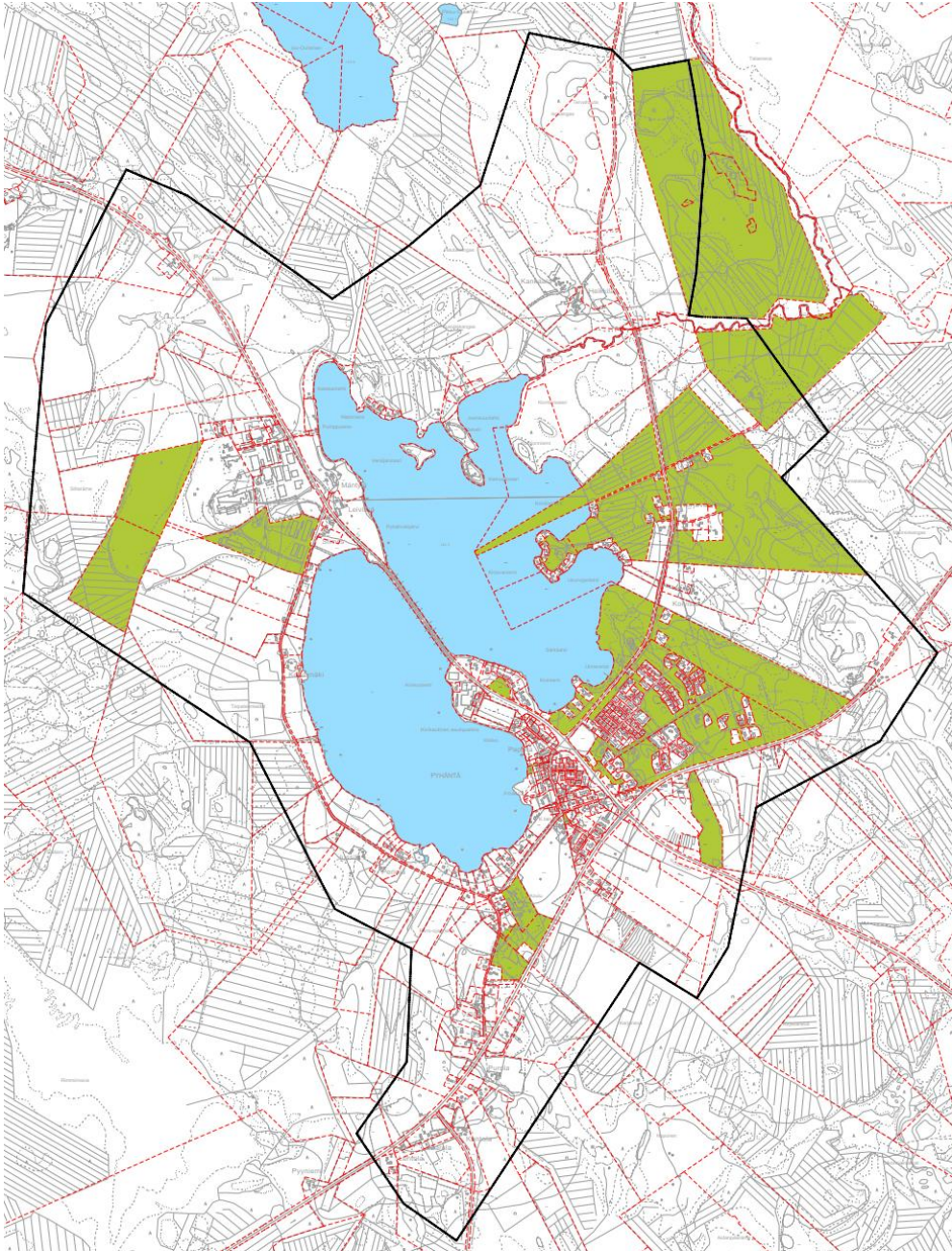

Pyhännän Vesi Oy:n vesi- ja jätevesiverkosto kaava-alueella. Kartasta puuttuu Leiviskänkankaan teollisuusalueen laajennusosan toteutettu vesi- ja viemäriverkko.

Jätevesiverkoston kattavuus (Haja-asutusalueiden jätevesien käsittely 2010).

3.6 Maanomistus

Kunnan maanomistus yleiskaavan suunnittelualueella ja sen tuntumassa esitettynä vihreällä (luonnosvaiheen tiedot 2017).

Kunta omistaa maata Leiviskänkankaan teollisuusalueen laajentamista varten ja tärkeimmät virkistysalueet lisalmentien koillispuolella ja koulun ympäristössä. Kunnalla oli 8.10.2018 päivätyn kartan mukaan vapaana pientalotontteja Kirkkoniemessä 3 kpl, Kirjavaniemen-Saturannan alueella-Kirjavanevalla 3 kpl ja Ukonojalla 15 kpl. Lisäksi kunnalla on asemakaava-alueella virkistysalueita ja Leiviskänkankaan työpaikka-alueella tonttimaata. Leiviskänkankaan työpaikka-alueen ja keskustan/koulun alueen väliin jäävällä yhdyskuntarakenteen kannalta erinomaisella täydennysrakentamisaueella kunta ei omista maata.

3.6.1 Emätilaselvitys

Pyhännänjärven ranta-alueille on tehty aiemman rantayleiskaavoituksen yhteydessä kantatilaselvitys, jonka poikkileikkajajankohta on vuosi 1970. Emätilaselvityksen tiedot perustuvat Pyhännänjärven osayleiskaavan aiempaan selvitykseen. Uutta emätila-aineistoa ei tilattu maanmittauslaitokselta.

Pyhännänjärven kantatilat vuonna 1970.

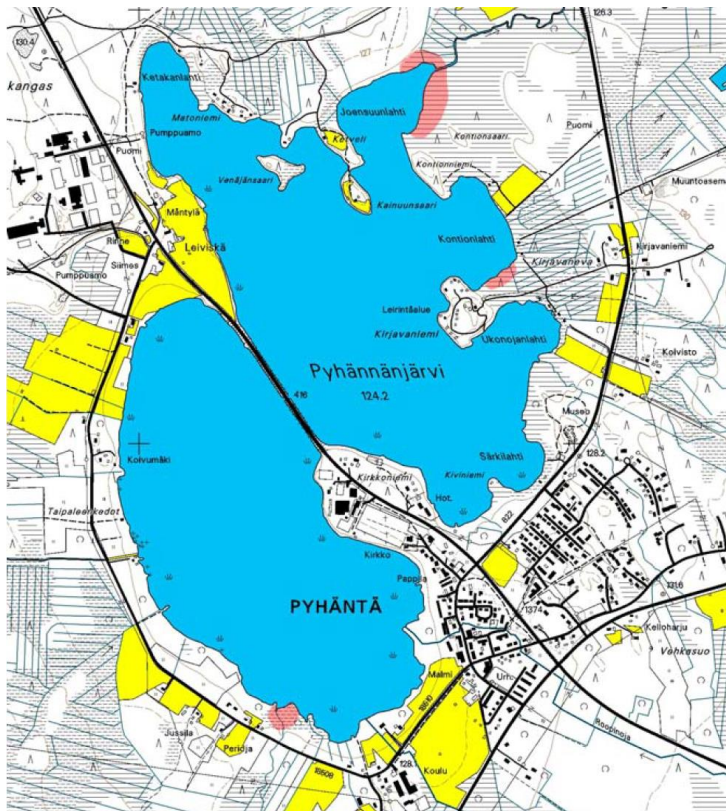
Nyt valmisteltavaan Kirkonseudun yleiskaavan emätilaselvitykseen tarkistettiin tila -ja emätilakohdattaiset rantaviivan pituudet ja muunnettu rantaviiva tuoreen maastotietokannan ja kiinteistöjaotuksen mukaisesti. Rantaviivan pituudet poikkesivat jonkin verran vanhasta kantatilaselvityksestä.

Emätilaselvitykseen perustuvaa mitoitusta sovelletaan yleiskaavassa rantavyöhykkeellä linnuntietä yli 2,5 km etäisyydellä koulusta. Suunnittelualueen pohjoisosassa tämä rantavyöhyke ulottuu 100m etäisyydelle rannasta ja maisemallisesti arvokkailla alueilla ja maanteiden varressa se ulottuu rantaan kiertävään maantiehen asti, kuitenkin korkeintaan 200 m etäisyydelle rannasta. Rantavyöhykkeen tarkistuksen myötä myös rantavyöhykkeellä olevien, mitoitukseen vaikuttavien rakennuspaikkojen lukumäärä pienehieman.

Rantaviivan muunnostapa on sama kuin vanhassa Pyhännänjärven rantayleiskaavan kantatilaselvityksessä ja mm. Pyhännän Iso-Lamujärven rantayleiskaavassa. Laskentatapa perustuu Pohjois-Pohjanmaan seutukaavan 1990 muunnosmalliin, joka on edelleen yleisesti käytössä Pohjois-Pohjanmaalla laadituissa rantayleiskaavoissa:

- Alle 50 metriä leveiden kannasten kerroin on 0.
- 50-100 metriä leveiden kannasten kerroin on 0,5.
- 100-150 metriä leveiden kannasten kerroin on 0,75.
- Alle 100 metriä leveiden lahtien kerroin on 0,25.
- 100-200 metriä leveiden lahtien kerroin on 0,5.
- 200-300 metriä leveiden lahtien kerroin on 0,75.
- Yli 300 metriä leveiden lahtien kerroin on 1.

Rakentamiseen kelpaamattomien rantaosuuksien kerroin on nolla samoilla alueilla kuin Pyhännänjärven rantayleiskaavassakin (kuva alla).

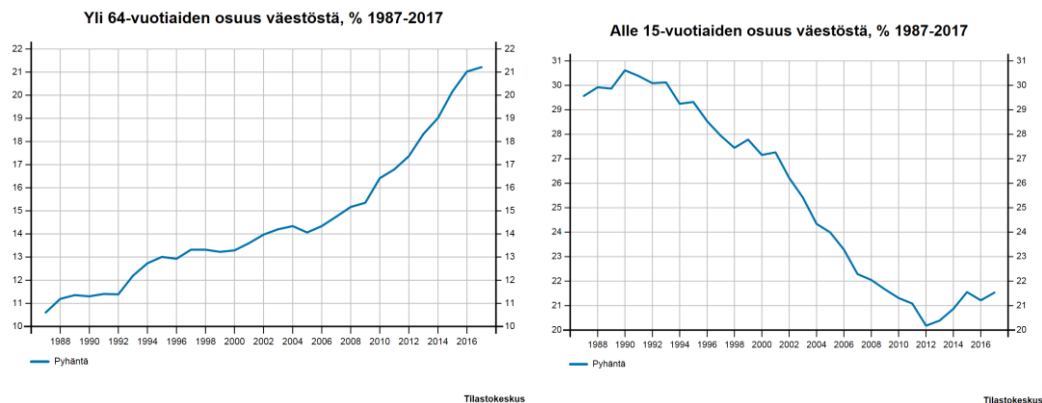
Emätilaselvityksessä huomioitiin ranta-alueille laaditut ja yleiskaavan pohjalta laadittavat asemakaava-alueet, koska alueella on osin samojen emätilojen tiloja kuin asemakaava-alueiden ulkopuolelle jäävillä ranta-alueilla. Asemakaavoitetuista erillispientalotonteista (AO) huomioitiin rakennuspaikkoina ainoastaan omarantaiset tontit. Virkestyskäyttöön jäävien rantaosuuksien sijoittelussa oli huomioitu vanha kantatilajako.

Suunnittelussa tullaan lisäksi huomioimaan luonnon (linnuston) kannalta tärkeät ja tulvauhan alaiset ranta-alueet, joiden läheisyyteen rakennuspaikkoja tai tarkempaan suunnitteluun perustuvia rakennettavia alueita ei osoiteta.

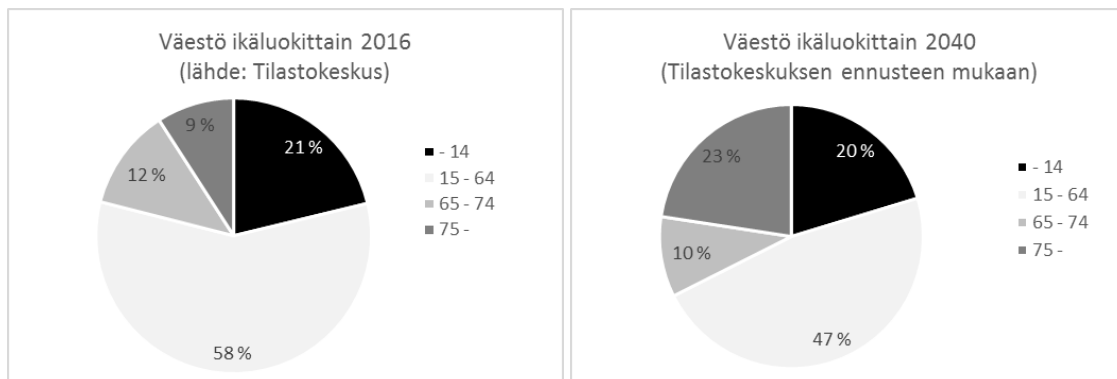
3.7 Väestö ja elinkeinot, rakentamispaine

Pyhännällä asui 1579 henkeä vuoden 2016 lopussa. Määrä on pysytellyt viime vuosina tasaisena, mutta laskenut 1990-luvun alun huippuvuosista. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan väestömäärä tulisi laskemaan niin, että vuonna 2040 kunnassa olisi 1329 asukasta. Kehitys johtuu pitkälti muuttoliikkeestä, sillä syntyneitä on kunnassa ollut paria viime vuotta lukuun ottamatta enemmän kuin kuolleita. Kuntien välinen nettomuutto on ollut negatiivista, eli Pyhännältä on muuttanut enemmän asukkaita pois kuin tilalle on tullut uusia. Tämäkin kehitys on tosin viime vuosina kääntynyt, ja vuoden 2014 jälkeen nettomuutto oli positiivinen tai väestömäärän säilyttävä.

Väestöstä noin viidennes on lapsia, ja osuus tulee ennusteen mukaan säilymään. Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä oli 21,2% vuoden 2016 lopussa.

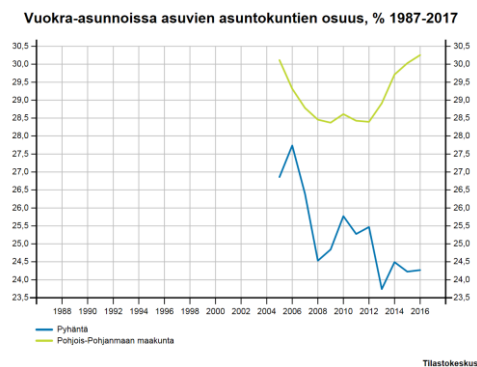
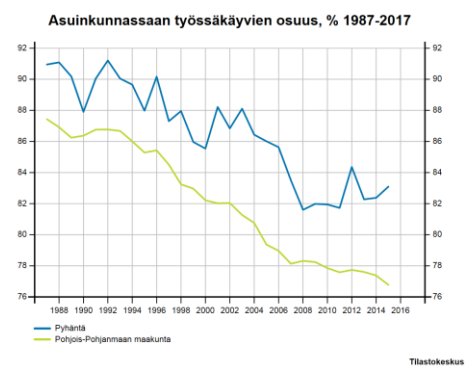
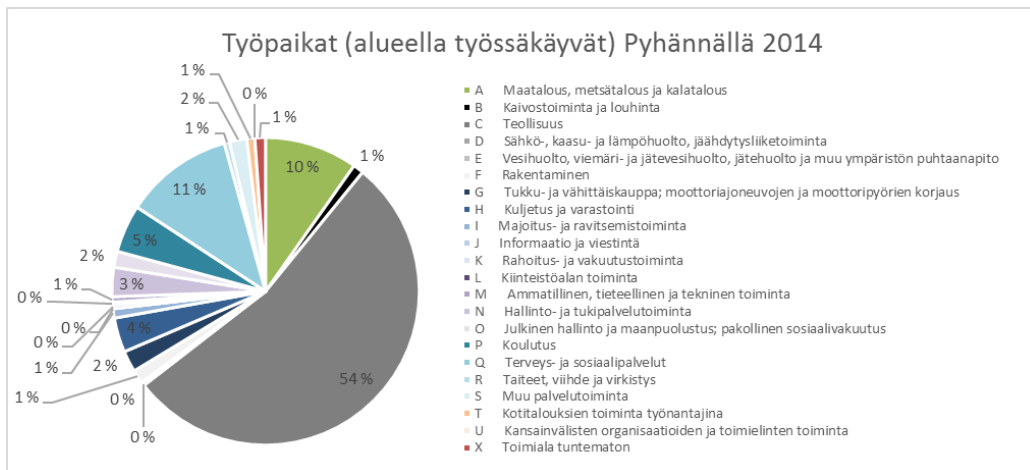

Vanhimpien ikäluokkien osuus nousee ennusteen mukaan nykyisestä niin, että vuonna 2040 lähes joka neljäs kuntalainen on yli 75-vuotias. Toteutuessaan kehitys tuo ongelmia mm. palvelujen järjestämiseen. Myös kunnan sisäistä muutttoa on kohtalaisesti, minkä voi olettaa tuovan asumisen painetta taajamaan. Kunnan taajama-aste on 55,5 %.

Pyhännällä oli 360 kesämökkiä vuonna 2015 (Tilastokeskuksen mukaan). Määrä on pysytellyt ennallaan viime vuodet.

Pyhännällä oli 716 työpaikkaa vuonna 2014. Pyhännän työpaikoista yli puolet on teollisuudessa, mikä on erityistä pienelle kunnalle. Terveys- ja sosiaalipalvelujen osuus jää reiluun kymmenekseen (11,5 %). Palvelujen työpaikkojen osuus työpaikoista oli 27,7%. Elinkeinorakenteen monipuolistaaminen on yksi kunnan tavoitteista. Pyhäntä on profiloitunut teollisuusalueen kautta suurten ja keskisuurten yritysten kannalta hyväksi sijoituspaikaksi. Työpaikkaomavaraisuus kohoaaakin 129 %:iin. Alueelle suuntautuu siis voimakasta pendelöintiä.

Kuntastrategiassa on analysoitu tarkemmin kunnan asukasmäärän muutoksia, työpaikkoja ja kehittämisen mahdollisuuksia. Erityisesti ongelmaksi koetaan kuntastrategian mukaan se, että lukuisat kunnan alueella töissä käyvät eivät asu kunnassa. Muita tunnistettuja ongelmia olivat palvelutyöpaikkojen vähäisyys ja vuokra-asuntojen puute. Kuntastrategiaa ja yleiskaavoituksen tavoitteita on seostettu kappaleessa 2.2.6 Kuntastrategia ja sen suhde yleiskaavoitukseen.

Kirkonseudun asemakaava-alueella sijaitsevat asunnot 2017.

Asemakaava-alueilla on jonkin verran rakentamattomia pientalotontteja, mutta merkittävä osa niistä on yksityisomistuksessa eivätkä välttämättä myytävänä. Kunnan omistamista tonteista parhaat on jo myyty ja ilmeisesti tavanomaiset asemakaavan pientalotontit kaukana rannasta eivät ole riittävän vetovoimaisia. Rannan läheisyyden lisäksi kaivattaisiin uusia vetovoimatekijöitä.

3.8 Palvelut

Pyhännän taajaman keskusta on kunnan tärkein palvelujen alue. Keskustassa on terveyspalveluja (terveyskeskus, yksityisiä terveyspalveluja, sivuapteekki), kirkollisia palveluja (kirkko ja seurakuntatalo) sekä muita julkisia palveluja (kirjasto, kunnantalo). Lisäksi on kaksi pientä päivittäistavara-kauppaa (K-market, ja ABC Sale Pyhääntä), huoltoasema sekä pankki ja posti. Liikerakennuksissa on myös muutaman pienen yrityksen toimitilat. Kestiläntien varressa on kotiseutumuseo. Uusi liikekeskus on rakentumassa Ouluntien ja Kajaani-Kokkolantien liittymän tuntumaan. Liikekeskukseen on tulossa majoitustiloja. Majoitus- ja ravintolapalveluja on ollut myös Pyhännänjärven rannalla Kirkkoniemessä, jossa on toiminut Järvihelmi. Alue tultaneen ottamaan asuinkäyttöön.

Pyhännän koulu (ala-aste, yläaste ja esikoulu) sijaitsee taajaman keskustasta n. 0,5 km lounaaseen.

Pyhännän julkiset palvelut järjestetään kuntastrategian mukaan seuraavasti. Maakunnan sote-palvelut muuttanevat toteutuessaan tätä suunnitelmaa.

Palvelu	Järjestäjä
Perusterveydenhuollon palvelut	Sosiaali- ja terveyspiiri Helmi Osa palveluista hankitaan Haapaveden kaupungilta.
Pelastustoimi	Jokilaaksojen pelastuslaitos
Maaseutuhallinto	Hankitaan yhteistoiminta-alueelta, isäntäkuntana Siikalatva
Varhaiskasvatus ja perusopetus	Pyhännän kunta
Yleishallinnon palvelut (mm. kirjanpito ja tietotekniikka)	
Vapaa-aikatoimi (mm. kirjasto, nuoris- ja liikuntatoimi)	Pyhännän kunta Kansalaisopistotoimintaa järjestää Jokihelmen opisto. Etsivä nuorisotyö hankitaan Kajaanin kaupungilta.
Vuokra-asuminen	Pyhännän kunta
Tekninen toimi, rakennusvalvonta ja kunnan kiinteistöjen hoito	Pyhännän kunta
Yhdyskuntatekniikka	Pyhännän kunta. Osa palveluista toteutetaan osakkuusyhtiöiden kautta.
Ympäristöpalvelut	Ympäristöpalvelut Helmi
Elinkeinopalvelut ja yritysneuvonta	Pyhännän kunta yhteistyössä Haapaveden-Siikalatvan seutukunnan kanssa.
Sosiaalihuollon palvelut	Pyhännän kunta

Kaupalliset palvelut

Keskustassa on kaksi vähittäiskaupan yksikköä, joiden tonteilla on rakennusoikeutta 1600 k-m² (Sale) ja 1100 k-m² (K-market). Nykyiset liikerakennukset ovat kooltaan noin 600 k-m² ja 450 k-

m2. Kaupat ovat ahtailla tonteilla, ja K-marketin tontilla on liikerakennuksen lisäksi myös asuttu omakotitalo piharakennuksineen. Kaupan palveluita käyttävät lähinnä vain kuntalaiset ja kunnassa töissä käyvät.

Taajama-alueelle Ouluntien ja Kajaani-Kokkolantien liittymän tuntumaan on rakenteilla uusi liikerakennus, johon tulee useampia yrityksiä: päivittäistavarakaupan ohella myös vuokrattavia tiloja pienille paikallisille yrityksille, polttoaineen jakelupiste ja kahvila-ravintola. Uusi taajama-alueelle sijoittuva kauppapaikka palvelee niin pyhäntäläisiä kuin ohikulkuliikennettäkin.

3.9 Virkistys

Alueen kuntoratoja ovat museon 0,8 km ja Ukonojan 2,3 km mittaiset radat sekä koulun kuntorata. Koulun alueella on lisäksi frisbeegolfrata, urheilukenttä, liikuntahalli, jääkiekkokaukalo ja tenniskenttä sekä talvisin pulkkamäki. Toinen frisbeegolf-rata on museon vieressä. Alueella on yksi tulentelepaikka Koulun liikunta-alueella ja yksi laavupaikka Ukonojan kuntoradan varrella.

Pyhäntä-Piippola moottorikelkkareitti kulkee lsalmentien pohjoispuolta pitkin Pyhännänjärvelle, josta se haarautuu Kestilän reitille. Pyhäntä-Piippola reitti jatkuu Ouluntien pohjoispuolta pitkin Oulun suuntaan. Uutta motocross-rataa on suunniteltu perustettavaksi Orsiniementien varrelle, suunnittelualueen pohjoisosaan.

Pyhännänjärvellä on yksi yleinen uimaranta, joka sijaitsee Kestiläntien varrella. Uimarannalla on WC:t, uimakopit, grillaus- ja nuotiopaikka, lentopallokenttä ja leikkipaikka. Uimarannan vieressä on venevalkama.

Toinen tärkeä Pyhännänjärven rantaan sijoittuva virkistysalue on keskustan Uimaniemessä, jossa on tällä hetkellä vain veneenlaskupaikka sekä osittain pitkospuilla toteutettuja kulkureittejä. Uimaniemen virkistyskäytön kehittämiseksi on tehty ruoppausuunnitelmia, joille on haettu lupaa. Samalla alueesta on tehty yleissuunnitelma, jossa varaudutaan mm. veneenlaskupaikan siirtämiseen Koivukujan päähän sekä mahdolliseen uimarantaan/uimapaikkaan.

Muita yleisiä pääsymahdollisuuksia on Pyhännänjärven rantaan vain vähän. Rannat ovat pääasiassa yksityisessä omistuksessa ja asemakaavatontit ja muut rakennuspaikat ovat omarantaisia. Asemakaavan ulkopuolisia rakennuspaikkoja on myyty hyvin vähän ulkopuolisille, joten maanomistajillakaan ei ole ollut tarvetta rajata rakennuspaikkaa niin, että ranta jäisi tilan omistajan käyttöön. Hotelli-Ravintola Jokihelmen tontilla on hiekkarantaa ja mm. lentopallokenttä. Ouluntien varressa on yleinen veden ääreen sijoittuva levähdys- ja taukopaikka.

Museon uimaranta Pyhännänjärvellä.

Levähdy- ja taukopaikka Ouluntien varressa

3.10 Ympäristön häiriötekijät

Pääliikennereittien varsilla merkittävin häiriötekijä on liikenteen melu ja liikenteen mahdollisesti aiheuttamat vaaratilanteet. Lisäksi rantojen alavuutta voidaan pitää asumisen kannalta häiriötekijänä.

4 TAVOITTEET

Yleiskaava laaditaan kirkonkylän taajamaan ja taajaman lievealueille aluevarauskaavana, joka ei oikeuta suoriin rakennuslupiin.

Yli 2,5 km etäisyydellä koulusta (= n. 3 km kävelymatka) sijaitseville ranta-alueiden osille, joita ei suunnitella asemakaavoitettaviksi, voidaan kuitenkin laatia MRL 72 §:n mukainen rakennuspaikka-kohtainen rantarakentamista ohjaava yleiskaava.

Pyhännän kunta on elinvoimainen ja kehittyvä alue, jolla kunnalta vaaditaan suunnitelmia mm. asumisen, palveluiden, työpaikka-alueiden, liikenteen sekä virkistysalueiden järjestämiseksi. Asumisen osalta tärkeää on vetovoimaisten ja houkuttelevien asuintonttien saaminen uusien asukkaiden käyttöön.

Kirkonkylän alueella on huomattavan paljon teollisuus- ja työpaikka-alueita sekä merkittävä Leiviskänkankaan teollisuusalue, joka sijoittuu tärkeälle pohjavesialueelle. Yleiskaavassa huomioidaan teollisuus- ja työpaikka-alueiden tarpeet ja turvataan yritysten toimintaedellytykset myös tulevaisuudessa. Teollisuus- ja työpaikka-alueille varataan riittävät sijoittumismahdollisuudet ympäristötekijät, liikenne ja muu yhdyskuntarakenne huomioon ottaen.

Tavoitteena on osoittaa alle 3 km etäisyydelle kirkonkylän koulusta uusia pientalovaltaisia alueita niin, että niillä voi harjoittaa yritys- tai harrastustoimintoja, jotka eivät merkittävästi haittaa asumista. Alle 3 km etäisyyden on katsottu täyttyvän alueella, jonka etäisyys linnuntietä koululle on enintään 2,5 km.

Yleiskaavan tavoitteita ovat mm:

- selvittää asumisen, palveluiden ja työpaikka-alueiden sekä virkistysalueiden kasvutarve, uudet alueet ja laajenemissuunnat
- monipuolisen ja riittävän tonttivarannon takaaminen niin, että tontteja tulee myyntiin perheille, jotka haluavat asettua kuntaan esimerkiksi kunnassa sijaitsevasta työpaikasta johtuen
- vetovoimaisten alueiden hyödyntäminen asumiselle koulupalveluiden piirissä
  - mm. rantaan pääsyn parantaminen kuivanmaan rakennuspaikkojen vetovoimaisuuden lisäämiseksi
- rantarakentamisen mitoituksen tarkistaminen etäällä koulupalveluista ja muista kunta-keskustan palveluista
- kaupan laajuuden, sijoittumisen ja kehittämissuuntien tarkastelu
- olevan kunnallistekniikan ja vesihuoltoverkon huomioiminen
- liikenneverkon tarkastelu ja toimivien liikenneyhteyksien suunnittelu
- Leiviskänkankaan alueen tarkastelu yleiskaavallisesti
- ottaa suunnittelussa huomioon maisema- ja luontoarvot sekä tulvauhka
- asemakaavoituksen tarpeiden huomiointi ja aikataulutus

4.1 Mitoitustavoitteet

Linnuntietä alle 2,5 km etäisyydelle kirkonkylän koulusta sijoittuvat uudet pientalovaltaiset alueet mitoitetaan niin, että vuoteen 2040 mennessä on mahdollista vastata kunnassa työssäkäyvien rakentamistarpeisiin. Tämä tarkoittaisi noin 1,5 - 2% (24-32 henkilön) lisäystä kirkonkylän asukasmääriin vuosittain. Kasvutavoitetta ei ole mahdollista saavuttaa haja-asutukseen tarkoitettulla rantamitoituksella tai suunnittelutarveratkaisuilla. Suunnittelun lähtöajatuksena on, että kirkonkylään rakennettaisiin vuosittain vähintään 7-10 pientaloa ja lisäksi rivitaloasuntoja tai muita yhtiömuotoisia asuntoja myös vuokralla asuvia silmällä pitäen. Kunnan tavoitteet tarkentuvat ehdotusvaiheessa.

Asumiseen varattavien alueiden laajuuteen vaikuttaa tavoite, että asumisen yhteydessä voisi harjoittaa tilaakin vievää yritystoimintaa tai harrastustoimintoja, jotka eivät merkittävästi haittaa asumista.

4.2 Osallistaminen

Kaavaluonnoksen ja ehdotuksen nähtävillä olojen lisäksi voidaan järjestää 1-2 yleisötilaisuutta, joissa keskustellaan kaavatyön tavoitteista ja osalliset voivat kertoa mielipiteitään. Ensimmäinen tällainen tilaisuus järjestettiin 8.11.2018, ennen valmisteluvaiheen asiakirjojen nähtävilläpitoa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 § mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Tässä hankkeessa keskeisiä osallisia ovat:

- Alueen ja lähiympäristön maanomistajat, yrittäjät, asukkaat, työntekijät ja palveluiden käyttäjät
- Kunnan toimielimet ja viranhaltijat, joiden toimialaa asia koskee
- Viranomaiset
  - Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
  - Pohjois-Pohjanmaan liitto
  - Pohjois-Pohjanmaan museo
  - Museovirasto
  - Ympäristöpalvelut Helmi
  - Jokilaaksojen pelastuslaitos
- Alueen sähkö-, puhelin ja vesiyhtiöt

5 MAANKÄYTTÖVAIHTOEHDOT

Lopullinen osayleiskaava muotoutuu kaavatyön aikana selvitysten, lähtöaineiston, edullisuus-
vöhyketarkastelun ja vuorovaikutteisen suunnitteluprosessin kautta.

5.1 Laativaiheen kuuleminen

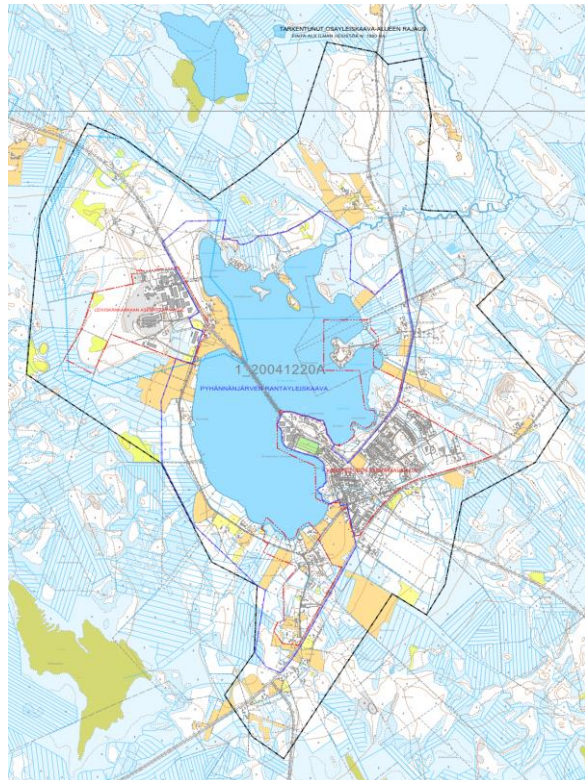
1. Tavoitevaiheen yleisötilaisuus pidettiin 8.11.2018 klo 12.00-14.00 kunnantalolla. Tilaisuudessa kävi muutamia maanomistajia tarkistamassa alustavassa osayleiskaavaluonnoksessa esitettyjä kunnan kehittämistavoitteita johtuvia laajenemisaalueita ja heidän omille maille mahdollisesti tulleita muutoksia verrattuna nykytilanteeseen. Lisäksi osallisia kiinnostivat luontoselvitykset ja Pyhäjärven vedenlaatu.

5.2 Ehdotusvaiheen kuuleminen

6 YLEISKAAVA

6.1 Kaava-alueen rajaus

Yleiskaava-alueeseen sisältyvät kirkonkylän asemakaava-alueet ja koko Pyhännänjärven rantayleiskaava-alue, sekä laajalti maa- ja metsätalousalueita taajaman liepeillä, mukaan lukien pohjavesialue Leiviskänkankaan teollisuusalueella ja sen ympäristössä. Rajauksen on tehty vähäisiä laajennuksia luonnosvaiheen suunnittelun aikana mm. johtuen bioenergalaitoshankkeista.

6.2 Yleiskaavan kuvaus

6.2.1 Kokonaisrakenne ja asumiseen varattavien alueiden laajuus

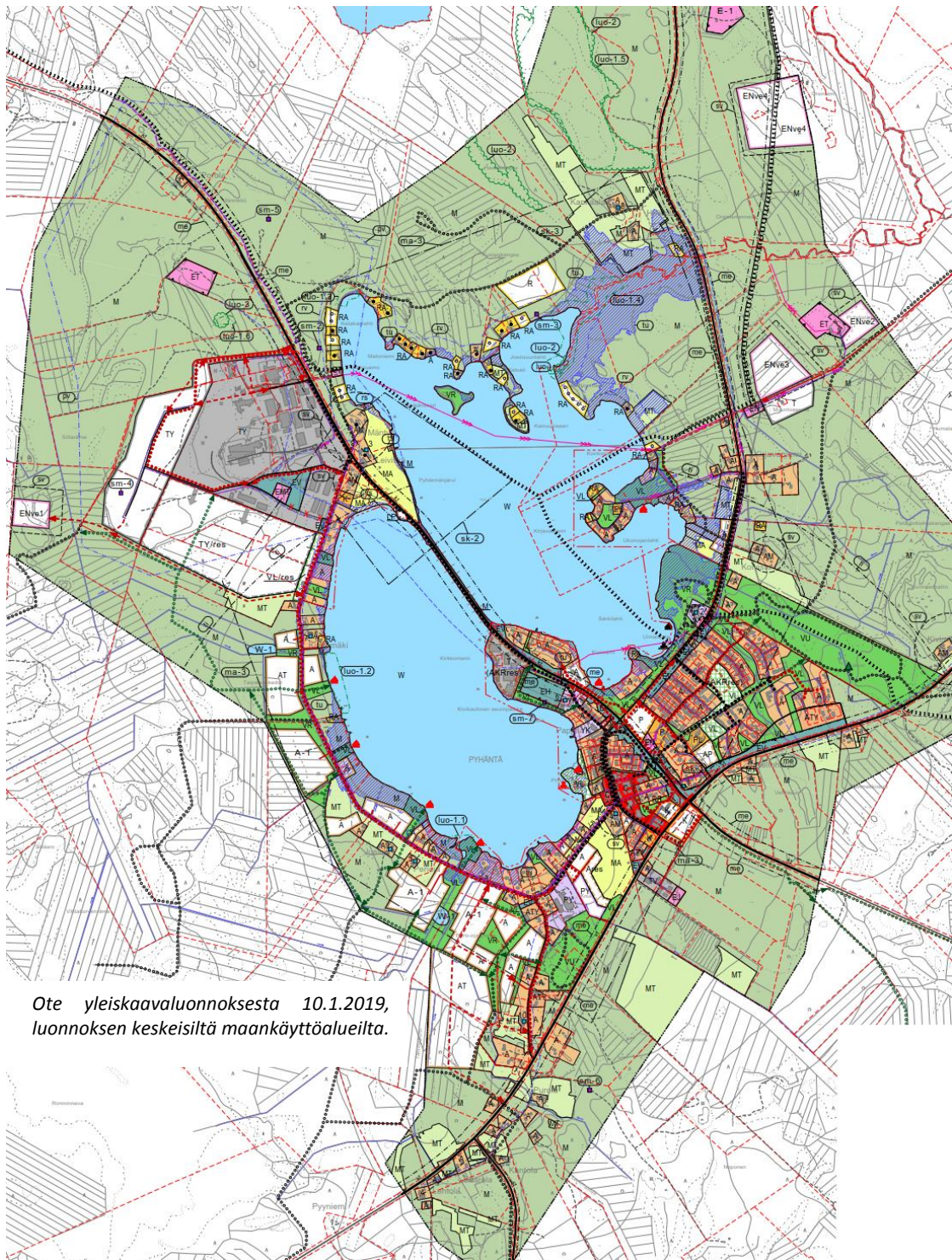
Kuntakeskustaa tiivistetään ja täydennetään yhdyskuntarakenteen kannalta edullisella alueella Periojantien suunnassa kuntakeskustan ja Leiviskänkankaan työpaikka-alueen välillä, sekä koululta keskustan suuntaan. Uutta pääsääntöisesti asemakaavalla toteutettavaa asuinrakentamista on osoitettu linnuntietä alle 2,5 km etäisyydelle koulusta sijoittuville alueille. Lasten todellinen koulumatka vaihtelee tällöin välillä 0,1 - 3 km. Vyöhyke, jolle uusi asuinrakentamisen keskittyy, on kaavan kehittämistavoitemerkinnöissä nimetty yhdyskuntarakenteen tiivistämialueeksi. Tällä alueella tarvitaan myös suhteellisen vähän uutta kunnallistekniikkaa.

Yhdyskuntarakenteen kannalta edullisesti sijaitsevalle vyöhykkeelle merkittyjä uusia ja osittain vaihtoehtoisia asuinalueita toteutetaan kunnan maanhankinnan edistyessä.

Leiviskänkankaan asemakaava-alueita on laajennettu hiljattain ja sinne on jo toteutettu tiestöä ja kunnallistekniikkaa, mutta ei vielä teollisuusrakennuksia. Alueen laajempi toteuttaminen vaatii uuden kokoojatien rakentamista, sisäisten liikenneyhteyksien parantamista ja uutta liittymää kantatielle 88. Leiviskänkankaan asemakaavan laajennus on toistaiseksi osoitettu uutena alueena. Koko nykyinen leiviskänkankaan teollisuusalue sijaitsee pohjavesialueella. Leiviskänkankaan teollisuus- ja työpaikka-alueelle on osittain pohjavesialueen ulkopuolelle osoitettu merkittävä laajennusvaraus reservialueena (TY/res). Toinen merkittävä teollisuusalue sijaitsee taajaman itäosassa, jätevedenpuhdistamon lähellä. Molempien yhteyteen on osoitettu vaihtoehtoiset varaukset biokaasuvoimalalle.

Palveluille ja kaupalle on varattu alueet seututien ja kantatien liittymän tuntumaan (P-alueet) ja kantatien ja valtatie liittymän tuntumaan (K-alueet). Näille alueille sijoittuisivat pääosin myös uudet kuntaan kaivatut palvelutyöpaikat. Uudet kaupalliset palveluvaraukset sijoittuvat nykyisten

keskustatoimintojen välittömään läheisyyteen ja myös lähelle Kokkola-Kajaani valtatieä ja Oulu – Iisalmi kantatietä, joten ne palvelevat asukkaiden lisäksi myös teiden käyttäjiä.

Ote yleiskaavaluonnoksesta 10.1.2019, luonnoksen keskeisiltä maankäyttöalueilta.

Asuinalueet

Eniten uutta asumista on esitetty Periojantiehen tukeutuen, osittain vaihtoehtoisina alueina, joista vain osa toteutunee tavoitevuotteen mennessä.

Kunnan maalla on myytävänä tavanomaisia asemakaavatontteja n. 21 kpl (tilanne kevät 2018), mutta ne eivät ole menneet kaupaksi. Muutamia on myyty yhdistämällä kaksi tonttia.

Kunnan asukasmäärän kasvutavoite on kuntastrategian mukaan noin 1-2% vuodessa. Tavoite perustuu pääasiassa korkeaan (ja mahdollisesti edelleen kasvavaan) työpaikkaomavaraisuuteen, jonka toivotaan lisäävän muuttovoittoa. Kasvu toteutunee pääasiassa kirkonkylällä. Myös kunnan sisällä asukkaat saattavat muuttaa muilta kyläalueilta kirkonkylälle tai Tavastkengän kylälle. Yleiskaavaluonnoksessa on välittömästi koulun viereen varattu aluetta pientaloille (A, Ares) sekä koulu- ja liikuntatoimintojen laajenukselle (PY). Keskustaan Ouluntien pohjoispuolelle kunnan omistamalle maalle on osoitettu pientalovaltaista asuinalueita (AP), jolle voi sijoittua myös rivitaloja.

Asukaslukulaskelma

Vuoden 2016 lopussa Pyhännällä oli 1579 asukasta. Jos lähtötilanteeksi vuoden 2017 lopussa oletetaan n. 1600 asukasta, tarkoittaisi tämä, että kasvun ollessa kunnan tavoitteiden mukainen 1-2% vuodessa, kasvaisi Pyhännän asukasluku 'korkoa korolle' -laskelman mukaan 10 vuodessa 1770 – 1950 asukkaaseen. Jos tämä kasvu jatkuisi tasaisena 23 vuotta (vv. 2018-2040), niin asukasluku olisi n. 2011 – 2523. Kasvu olisi noin 410 – 920 henkeä. Kasvun jatkuminen edellyttäne myös työpaikkojen lisääntymistä.

Jos uuden ruokakunnan kooksi oletetaan keskimäärin 2,5 henkilöä, tarve olisi rakentaa n. 165 - 368 uutta asuntoa (keskimäärin 7,5 - 16 asuntoa vuodessa). Mikäli 30% uusista asunnoista sijoittuisi rivitaloihin tai pienkerrostaloihin, rakennettaisiin rivitaloasuntoja vuodessa 2 - 5 kpl (23 vuodessa n. 46-115 kpl) ja erillispienitaloja 5-11 kpl/v (23 vuodessa n. 115-253 tonttia).

Kunnan maalla oli 8.10.2018 päivätyn kartan mukaan vapaana pientalotontteja Kirkkoniemessä 3 kpl, Kirjavaniemen-Saturannan alueella 3 kpl ja Ukonojalla 15 kpl. Periaatteessa pientalotontteja olisi 4 vuodessa tarvittava määrä, mutta ilmeisesti tontit menevät nihkeästi kaupaksi. Ukonojalla syynä voi olla, että pienehkö tontti kaukana rannasta ei kiinnosta tai mahdollista maaseutumaisia harrastuksia tai elinkeinon harjoittamista. Lisäksi Ukonojan vapaat tontit ovat lähellä valtatieä, jolloin viheralueet eivät jatku luontevasti laajoille metsäalueille.

Tavanomaisella asuinalueella (A-alueet) voisi alueen muodosta riippuen hehtaarille sijoittua n. 5 pientalotonttia ja hieman väljemmillä (A-1) asuinalueilla n. 3,5-4 tonttia / ha. Osan kustakin alueesta vaativat tarpeellinen tiestö, jalankulkutiet, tekninen huolto ja viherympäristö.

Pyhännällä on tarpeen tavoitella monipuolista houkuttelevaa tonttitarjontaa ja vaihtelevan kokoisia tontteja. Jollekin muuttajalle kynnyskysymys saattaisi olla, mahtuuko tontille tilaa vaativa harrastus tai sivuelinkeino, tai vaikka toinen esteetön asunto isovanhemmille. Tilaa vieviä harrastuksia tai pienyritystoimintaa varten on varattu asuinalueita A-1 ja ATY ja kyläaluetta AT.

AT-alueella esimerkiksi 1-2 ha tontilla voisi pitää kasvihuoneita, kenneliä tai hevostallia, ja 0,5-1 ha tontilla harrastehevosta tai kasvihuoneita. A-1 -alueilla voi isoimmilla tonteilla olla esimerkiksi pienimuotoisempaa kasvihuone- ja kenneltoimintaa. Tavoitteena asemakaavoitusta silmälläpitäen on tarkoitus mahdollistaa Periojantien uusilla alueilla kahden asunnon toteuttaminen joko yhdessä asuinrakennuksessa tai esimerkiksi talousrakennukseen yhdistäen. Toinen asunto mahdollistaa esimerkiksi erillisen asunnon isovanhemmille tai itsenäistyville lapsille, taikka päivähoito- tai hoivapalvelut sivuelinkeinona niin, että toiminta ei häiritse muun perheen elämää. Kaavan yleismääräyksen mukaan: "Periojantien suunnalla voidaan alle 2,5 km etäisyydellä koulukeskuksesta rakentaa uusille AT -tonteille kullekin kaksi asuntoa joko yhteen tai kahteen asuinrakennukseen. Toisen asunnon tulee olla täysin esteetön."

On selvää, että kunnan tavoittelema asukasmäärän ja elinvoiman kasvu ei voi toteutua enää rantavyöhykkeellä ja rantamitoituksella, joka jää A-alueilla alle kolmasosaan siitä tonttimäärästä, mikä saavutettaisiin tarkemmalla suunnittelulla.

Näillä periaatteilla laskettuna Periojantien molemmin puolin mahtuisi yhteensä noin 205-240 AT tai A-tonttia. Sijoittamalla AT-alueille isojen lisäksi pienempiä tontteja, alueille voitaisiin saada noin 20 tonttia enemmän. Mikäli joillakin Periojantiehen tukeutuviksi osoitettujen asuinalueiden maanomistajalla ei ole kiinnostusta tällaiseen tehokkaampaan rakentamiseen, voidaan ehdotusvaiheessa vielä tarkastella muiden maanomistajien maille sijoittuvien alueiden laajuutta.

Keskustaan ja sen pohjoisosaan esitetyille uusille alueille mahtuisi n. 25 pientalotonttia ja n. 25 rivitalo-asuntoa. Yhteensä pientalotontteja saataisiin noin 280. Rivitalo- tai muuhun yhtiömuotoiseen rakentamiseen (osittain vuokra-asuntoja) ei ole riittävästi uusia alueita, joten rakentaminen on mahdollista lähinnä purkamalla ja tiivistämällä olevia alueita, ja ottamalla mahdollisesti asemakaavamuutoksilla käyttöön vähäisempiä rakentamatta jääneitä alueita.

Kaikkia uutta asuinrakentamista ei ole tarpeen toteuttaa kaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä.

Yleiskaavalla suunniteltuja rantamitoitukseen ja emätilaselvitykseen perustuvia rakennuspaikkoja toteutettaneen muutamia pitkän aikavälin kuluessa maanomistajien tarpeesta riippuen yli 2,5 km etäisyydelle koulusta. Suuri osa näistä on loma-asuntojen rakennuspaikkoja. Matkailupalveluita on suositeltavaa toteuttaa yrittäjän toimesta Pyhännänjärven pohjoisrannalle esimerkiksi lomakylänä asemakaavalla, siirtäen kunnallistekniikan ja tiestön toteuttamis- ja ylläpitovastuut maanomistajalle.

6.2.2 Mitoitusperiaatteet ja rakentamisen määrän suhde kunnan asettamiin tavoitteisiin

Emätilaselvitykseen perustuvaa rantamitoitusta sovelletaan yleiskaavassa rantavyöhykkeellä, joka sijaitsee linnuntietä yli 2,5 km etäisyydellä koulusta.

Alle 2,5 km etäisyydellä koulusta tarvittava tonttien määrä ja alueiden laajuus riippuvat kunnan kehittämistavoitteista tavoitevuoteen 2040 mennessä. Pelkällä rantamitoituksella ei ole mahdollista saavuttaa kunnan asettamien kasvutavoitteiden mukaista asuinrakentamisen määrää. Periojantien ja rannan välisellä osalla voitaneen toteuttaa tässä yleiskaavassa asumiseen osoitetuille alueille ilman asemakaavaa korkeintaan aiemman yleiskaavan osoittama määrä asuntoja ja loma-asuntoja. Niidenkin sijoittelussa tulee ottaa huomioon luonnonympäristöä koskevat selvitykset, sekä sijoittaa tontit suunnitelmallisesti siten, että ko. alueen merkittävä tiivistäminen asemakaavalla on myöhemmin mahdollista. Asemakaavasunnittelulla näillä alueilla päästään huomattavasti tehokkaampaan lopputulokseen kuin mitoituslaskelmia laatimalla.

Mitoituslaskelmassa jokaiselle vuoden 1970 mukaiselle emätilalle on laskettu ns. muunnettu rantaviiva, jossa vastarannan läheisyys tai kannaksen (=niemen) pieni leveys vähentää rantaviivaa tietyllä kertomella ja sen pohjalta rakennusoikeus (yhteenlaskettu mitoitus), josta vähennetään toteutuneet ja aiemmin kaavoitetut rakennuspaikat. Näin saatu jäljellä oleva mitoitus määrää uusien rakennuspaikkojen mahdollisuuden kaavassa. Mikäli emätilalla on rakennusoikeutta jäljellä, se myönnetään maanomistajien tasapuolisen kohtelun perusteella emätilan lohkotiloille, tai emätilalle siinä tapauksessa, että lohkotiloja ei ole.

Rantarakentamisen mitoituslukuna on tällä alueella käytetty 10 rakennuspaikkaa yhtä kilometriä muunnettua rantaviivaa kohti, mikä on sama kuin Pyhännänjärven rantayleiskaavassa aiemmin käytetty mitoitusluku. Rantavyöhykkeen uudelleen tulkinta lisäsi rakennusoikeuksia myös järven pohjoisosaan, missä on lähinnä loma-asutusta. Tarkastelussa on otettu huomioon aiemman Pyhännänjärven yleiskaavan mukaiset asemakaava-alueiden ulkopuolisille rantavyöhykkeille toteutetut 31 rakennuspaikkaa ja 17 toteutumaton rakennuspaikka. Myös maanhankinta-alueilla, alle 2,5 km etäisyydellä koulusta, rantavyöhykkeen rakentamismahdollisuudet on arvioitu taulukkoon samoin perustein, vaikka alue toteutetaan kunnan maanhankintaan ja yleiskaavaa tarkempaan suunnitteluun perustuen.

Lohkomattomalle emätilalle on katsottu kuuluvan 1 rantarakennuspaikka emätilan mitoituksesta riippumatta. Mäntylän, Leiviskän ja Siimeksen vanhat maatilakeskukset sijaitsevat hieman irti rannasta, ja tilakeskusten ja rannan välinen alue on maisemallisesti arvokasta peltoaluetta, jonne ei uusia omarantaisia rakennuspaikkoja yleiskaavassa osoiteta. Maatilojen talouskeskusten rakennuspaikoille (AM) kaava sallii kuitenkin toteuttaa samalle rakennuspaikalle yhteensä 2 asuntoa tai loma-asuntoa toisin kuin muille asuintonteille, ja lisäksi rantaan saa toteuttaa tilakeskukseen liittyvän pienen rantasaunan, mikäli tilalle ei maisema- ja kulttuuriarvojen vuoksi voida osoittaa kaikkia mitoituksen mahdollistamia rakennuspaikkoja. Rantasauna kuuluu tilakeskukseen, eikä sitä saa erottaa omaksi rakennuspaikaksi. Tällaisia uusia maatilakeskukseen kuuluvia rantasaunaoikeuksia on osoitettu 2 kpl. Siimeksen vanhan maatilakeskuksen osalta rantasaunan oikeus on huomioitu myös alueelle laaditussa asemakaavassa.

Uusia omarantaisia rakennuspaikkoja tai tontteja ei osoiteta luonnon (linnuston) kannalta tärkeille rantaosuuksille tai tulvauhan alaiselle rannalle, vaan tontit sijoittuvat kauemmas rannasta. Samoin vastaavalla tavalla sijaitsevat asemakaavalla suunniteltavat alueet on osoitettu kauemmas rannasta.

6.2.3 Kuvaus alueittain ja toimialoittain

Liikenneverkko ja yhdyskuntatekniikka

Liikenne

Kokkola-Kajaani -valtatie 28 (Ouluntie) rajaa kirkonkylää idässä, ja kantatie 88 Ouluun jakaa keskustan kahteen osaan Kirkkoniemien kohdalta. Seututie 822 Kestilään ja Tavastkenkään erottaa Pyhännänjärven rannan ja sen virkistyspalvelut keskustan asemakaava-alueesta. Tärkeimpiä taajaman sisällä kulkevia kokoojateitä ovat Keskustie-Koulutie-Periojantie (18508) ja Seurantie.

Ajoneuvoliikenteen verkko palvelee hyvin yleiskaavan tarpeita. Ongelmana on lähinnä Ouluntie, joka jakaa keskustan kahtia. Koulu-/kappakeskuksen ja Leiviskänkankaan työpaikka-alueen välissä sijaitseva Periojantien suunta on erittäin hyvä suunta yhdyskuntarakenteen täydentämiseen, mutta vaatii maankäytön kehityksessä jk-pp-tien.

Jalankulun ja pyöräilyn reittejä on jo Ouluntien, Keskustien, Koulutien ja vähäisellä matkalla Kestiläntien varressa, ja Ukonojan asuinalueen puistovyöhykkeellä. Näitä täydentämään on osoitettu jalankulun ja pyöräilyn väylät tai yhteystarpeet Periojantien varteen, Ouluntien pohjoispuolelle ja Kirkkoniemien koillisosaan, sekä Kestiläntien varteen ja uuden alikulun kautta myös pidemmällä aikavälillä toteutuvaan, Kokkola-Kajaani ja Pyhäntä – Iisalmi -teiden liittymän eteläneljännekseen liikenne- ym palveluille varatulle alueelle.

Suurin estevaikutus taajaman asukkaiden kannalta on Ouluntiellä, johon on jo toteutettu yksi jalankulun ja pyöräilyn alikulku keskeisesti Ukonojan asutukseen nähden, Antintien kohdalle. Toinen alikulkuvaraus on esitetty Kestiläntien varteen varatun kevyen liikenteen väylän jatkeeksi keskustan suuntaan. Kirkkoniemien pohjoisrannan matkailupalvelut ja asuinalue voidaan yhdistää taajamaan VL-alueen ja Kestiläntien varteen varatun kevytväylän kautta, mikä parantaisi matkailupalvelujen saavutettavuutta kylältä.

Yhdyskuntatekniikka

Taajaman keskeisillä alueilla pystytetään täydennysrakentamisalueet liittämään nykyisiin yhdyskuntateknisiin verkostoihin. Periojantien suunta tarvitsee asumiskäytössä vesihuollon verkostot ja lisäksi tulee huolehtia, että hulevedet eivät aiheuta ongelmia asumiselle tai järven puhtaudelle.

Rakentaminen ja maanhankinta olisi järkevää vaiheistaa niin, että tiestö ja kunnallistekniikka pystytään toteuttamaan kustannustehokkaasti. Toisaalta koko väli Leiviskänkankaalle asti on hyvin

muiden palveluiden piirissä, ja koko välille lienee tarpeen rakentaa runkoviemäri. Ehdotusvaiheessa tarkastellaan yhdyskuntatekniikan rakentamista ja sen vaikutusta vaiheistukseen tarkemmin. Yhdyskuntatekniikan vaiheistus todellisuudessa riippuu ehkä enemmän siitä ketkä maanomistajat ovat halukkaita tehostamaan maankäyttöä maillaan - tai hoksaavat ensin hyödyntää tämän mahdollisuuden.

Elinkeinot

Yleiskaavalla varataan pitkän ajan laajenemismahdollisuus Leiviskänkankaan teollisuus- ja työpaikka-alueelle. Alueen länsipuolelle pohjavesialueen ulkopuolelle varataan myös tila biokaasuvoimalalle (sijaintivaihtoehto 1). Vaihtoehtoinen paikka tälle on jätevedenpuhdistamon vieressä taajaman koillispuolella, jonne on varattu myös uutta teollisuusaluetta. Molemmissa vaihtoehdossa biovoimalan tuottamaa lämpöä voitaisiin hyödyntää teollisuusalueella, Leiviskänkankaalla kuitenkin merkittävämmässä määrin.

Luonnossuunnittelun lopulla ilmeni mahdollisuus, että biokaasulaitos olisi aiemmin kaavailtua isompi, valtakunnallinen keskisuuri laitos, joka vaatisi vähintään 5 ha laajuisen alueen. Laitos hyödyntäisi raaka-aineenaan Leiviskänkankaan teollisuuslaitosten jätevettä, joka on nyt johdettu jäteveden puhdistuslaitokselle taajaman koillispuolelle. Tältä suunnalta varattiin hankkeen vaativat isommat alueet (ENVe 3 ja 4) joista vaihtoehdon 4 voi sijoittaa kummalle puolelle voimalinjaa tahansa, länsipuolella on voimalinjan johtoalueen ulkopuolella tilaa n. 5 ha ja itäpuolella reilut 6 ha.

Kunnassa olevat työpaikat ovat voittopuolisesti teollisuuden työpaikkoja, joita on sekä miehille että naisille. Palvelualan työpaikkoja pyritään jatkossa lisäämään. Näitä on julkisella puolella ainakin kasvatusalalla ja hoiva-alalla, jonka tulevaisuus riippuu sote-ratkaisuista, sekä kaupallisissa palveluissa. Elinkeinoja on kuitenkin tarpeen monipuolistaa varaamalla kaavalla mahdollisuuksia yksityisten palveluelinkeinojen edistämiseen ja itsensä työllistämiseen yrittäjänä. Kairantien alueelle rakenteilla oleva liikerakennus on huomioitu yleiskaavassa. Kokkola-Kajaanin ja lsalmentien liittymän eteläneljännekseen on varattu toinen uusi myös liikennettä palvelemaan tarkoitettu kaupallisten palveluiden alue.

Periojantien suunnalla kannustetaan tavoitellulla tonttikoolla ja maankäyttömerkinnöillä (A-1, AT, ATY, merkinnän selitys kohdassa 'Asuminen') yksityisten palveluiden tuottamiseen ja muuhun pienimuotoiseen yritystoiminnan harjoittamiseen asumisen yhteydessä. Nämä yritykset voivat olla esimerkiksi kone-, hoiva-, perhepäivähoito-, tai muita palveluyrityksiä (kuten kampaamo-, siivous-, tekniset huoltopalvelut, metsätyö-/puunkaato-, matkailupalvelu-, mökkitalokkaripalvelut jne.), tai merkittäviä ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta tuotantoa, kuten puutarha-, luontaistuote- ja kotieläinyrityksiä (kotieläinten kasvattaminen ja jalostus, kuten kennel, hevosalan yritystoiminta, luontaistuotteiden jalostaminen jne.), tai yrittäjyyttä, jolla esimerkiksi harrastuksesta voi kasvattaa mikroyrityksen ja pääelinkeinon.

Matkailupalveluita on Kirkkoniemessä, ja niitä on mahdollista kehittää Pyhännänjärven pohjoisrannalla (R, Loma- ja matkailualue).

Palvelut

Olemassa olevat palvelut keskittyvät vanhan keskustan C- alueille, sekä koululle (PY).

Uusia palveluita varten on varattu aluetta merkinnöillä K=Liike- ja toimistorakennusten alue (yhdellä alueella liikekeskus jo rakenteilla), P=Palvelujen ja hallinnon alue, PL=Lähipalvelujen alue ja Pres=Yhdyskuntarakenteen mahdollinen laajenemisalue, jonne on mahdollista laajentaa palvelun ja hallinnon toimintoja sekä sijoittaa liike- ja toimistorakentamista. Koululle on varattu laajenemisaluetta.

Asumisen alueet

Uudet asumisen alueet on pääosin kuvattu kohdassa 5.2.1 Kokonaisrakenne ja asumiseen varattavien alueiden laajuus. Nykyisillä asemakaava-alueilla olevat rakennuspaikat säilyvät entisellään, ja uusia rakennuspaikkoja on osoitettu pääasiassa koulun ja Ouluntien välisen peltoalueen reunalle.

Yli 2,5 km etäisyydellä koulusta uudet vakinaiset asuinpaikat ja loma-asuntojen paikat on mitoitettu rantaviivan mukaan. Tätä lähempänä koulua kunnan asukastavoitteet on mahdollista täyttää vain tehokkaammalla rakentamisella, joka edellyttää tarkempaa suunnittelua.

Virkistys

Virkistykseen on osoitettu olemassa olevat koulun ympäristön ja Ukonojan virkistyspalvelut. Koska kunnan mahdollisuudet rakentaa ja ylläpitää liikunta-alueita ja puistoja, on erityisen tärkeää, että asukkaat pääsevät virkistäytymään luontoon; kirkonkylää ympäröiviin metsiin ja järven rantaan. Jotta tämä olisi mahdollista, on yleiskaavassa osoitettu olemassa olevia metsäteitä ulkoilureitteinä tai ulkoiluyhteyksinä, niin, että vahingossa metsäreitit päälle rakentamalla ei tuhota luontaisia ulkoilumahdollisuuksia. Pyhännän vähäisestä asukasmäärästä johtuen jokamiehenoikeudella kulkijat eivät häirinne esimerkiksi metsätaloutta, koska metsässä liikkujia on vähän ja he jakaantuvat eri puolille. Luontoon tulisi päästä 'suoraan kotiovelta' ilman, että pitää ensin ajaa kauemmas autolla.

Moottorikelkkareittejä täydentämään on osoitettu täydentävä yhteys olevalta reitiltä pohjoiseen, Kestiläntien reunaan, Kestilän suunnan reiteille. Näiden reittien, kuten muidenkin opastettujen reittien rakentaminen edellyttää sopimista maanomistajan kanssa. Reittien monikäyttöisyyden kehittämistä tutkitaan vielä ehdotusvaiheessa.

Erityisominaisuudet ja ympäristöarvot

Suunnittelualueen ympäristöarvot keskittyvät arvokkaisiin maisema-alueisiin, pesimälinnustoon ja ojittamattomiin soihin, pohjavesialueisiin, sekä kaakossa Natura-alueen läheisyyteen. Nämä kohteet ja alueet on esitetty kaavakartalla.

Uusia omarantaisia rakennuspaikkoja tai tontteja ei yleiskaavassa osoiteta linnuston kannalta tärkeille tai tulvauhan alaisille rannoille, vaan tontit on osoitettu kauemmas rannasta. Natura-alueen lähelle ei olla osoittamassa uusia toimintoja, jotka voisivat vaikuttaa haitallisesti luontoarvojen säilymiseen.

6.2.4 Kaavamerkinnot ja -määräykset

Kaavamerkinnot ja -määräykset on esitetty kaavakarttaan liittyvällä erillisellä merkintäosiolla. Edellisessä luvussa on esitelty muutamia toimialoihin vaikuttavia merkintöjä.

6.3 Vertailevat tarkastelut

6.3.1 Muutos nykytilanteeseen

Muutos nykytilanteeseen on merkittävä. Yleiskaavan muutoksella tavoitellaan riittävää ja monenlaisia asumistoiveita tyydyttävää tonttitarjontaa niin, että kunnan alueella töissä käyvät voivat myös asua Pyhännällä. Lisäksi varataan merkittävän laajoja alueita teollisuudelle. Yleiskaavan toteuttamisen myötä saavutetaan aiempaa parempi yhdyskuntarakenteen yhtenäisyys ja tiiviimpi maankäyttö kuntakeskustassa ja sen tuntumassa.

6.3.2 Valtakunnalliset ja seudulliset intressit

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kuvastavat valtakunnallisia intressejä (vrt. kohta 2.2.1).

Yleiskaavalla parannetaan Pyhännän elinvoimaa ja hyödynnetään vahvuuksia kestävästi mm. varamalla alueita työpaikoille ja palveluille, jolloin elinkeinon uusiutuminen ja kehittyminen mahdollistetaan. Pyhännän työpaikkaomavaraisuus on erittäin korkea. Asuntotarjontaa monipuolistetaan ja lisätään, jolloin Pyhännällä työssäkäyville on mahdollista muuttaa asumaan alueelle. Palveluiden, työpaikka-alueiden ja vapaa-ajan alueiden saavutettavuus on hyvä. Palveluiden säilyminen ja kehittyminen turvataan asukasluvun kasvaessa hallitusti, uusia alueita käyttöön ottaen.

Eri maakuntia yhdistävien valtateiden ja kantateiden kehittämismahdollisuudet eivät ole ristiriidassa Pyhännän kirkonkylän osayleiskaavan kanssa. Leiviskänkankaan liittymäjärjestelyjä kanta-tielle parannetaan.

Sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on varauduttu sijoittamalla uusi rakentaminen tulvavaara-alueiden ulkopuolelle. Vaaraa ihmisten terveydelle saattaisi aiheutua lähinnä, jos vesivahingoille alttiit rakennusosat kastuisivat, jolloin on vaara niiden homehtumisesta ja sisäilman laadun huononeminen. Pyhännänjärven ympärille on annettu kaavamääräys tällaisten rakennusosien vähimmäiskorkeudesta. Myös pääteiden lähelle rakennettaessa on rakennusten sijoittelusta annettu ohjeita ja määräyksiä.

Kulttuuriympäristön ja luonnonperinnön valtakunnalliset arvot ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet on selvitetty ja osoitettu yleiskaavakartalla. Virkistysalueita ja virkistyskäyttöön soveltuvia metsiä on suunnittelualueella riittävästi ja viheryhteydet jatkuvat ympäristön metsätalousalueille ja luonnonympäristökohteille. Jonkin verran avoimia peltoalueita tullaan käyttämään yleiskaavan uusikis asuinalueiksi yhdyskuntarakennetta tiivistäen. Merkitys ei ole valtakunnallinen.

Yleiskaavalla edistetään uusiutuvan energian tuotannon mahdollisuuksia (ENve-alueet) ja osoitetaan pääsähkijohdon yhteistarve suunnittelualueen ulkopuolella olevalta tuulivoimala-aluevaraukselta olemassa olevalle sähköasemalle ja johtokäytävälle.

Maakuntakaava kuvastaa seudullisia intressejä (vrt. kohta 2.2.2). Muita maakunnallisia intressejä edustavat ylikunnalliset hankkeet tai kehittämisohjelmat. Maakuntakaavassa oleva pääsähkijohdon yhteistarve on esitetty kaavakartalla ja seostettu edellisessä kappaleessa.

Yleiskaavassa on otettu huomioon maakuntakaavassa osoitetut Leiviskänkankaan teollisuusalueen kehittäminen, pohjaveden suojelu (joka on osittain ristiriidassa Leiviskänkankaan teollisuusalueen sijainnin kanssa), moottorikelkkailun yhteistarve, Pyhännänjärven virkistys- ja matkailukohteiden kehittäminen ja maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö (Leiviskänniemi). Tavoite jättää yksityiskohtaisemmissa kaavoissa taajamien ulkopuolella vähintään puolet rannoista rakentamisen ulkopuolelle toteutunee, mutta kaikki eivät ole ihmisten vapaasti käytettävissä, johtuen luontoarvoista ja suorannoista.

Maatalouden toimintaedellytykset, luonnon monimuotoisuuden tavoitteet, sään ääri-ilmiöt ja tulvariskit on selostettu valtakunnallisia tavoitteita koskevassa kohdassa.

6.3.3 Tavoitteet

Yleiskaavassa on tarkasteltu tämän raportin Tavoitteet-luvussa (4) mainittuja tavoitteita.

Haasteina on suunnittelutyön aikana tunnistettu lähinnä monipuolisen ja riittävän tonttivarannon takaaminen niin, että tontteja myös tulee myyntiin, sekä asuinalueiden ja koko kirkonkylän veto-voimaisuuden lisääminen. Pyhännällä ollaan toteuttamassa ja jo toteutettukin useita palveluita sekä ympäristöä parantavia hankkeita, jotka parantavat kirkonkylää.

Perheille, jotka haluavat asettua kuntaan asumaan, esimerkiksi täällä sijaitsevasta työpaikasta johtuen, on tavoitteena varata veto-voimaisia asuinalueita ja vaihtelevan kokoisia tontteja koulun ja muiden päivittäin käytettävien palveluiden piirissä. Lisäksi tavoitteena on turvallisten jalankulku-

ja pyörätieyhteysien lisääminen, sekä rantaan pääsyn parantaminen lähellä asuinpaikkaa, kaikkien kuivanmaan rakennuspaikkojen vetovoimaisuuden lisäämiseksi.

Hyvät liikkumismahdollisuudet ovat ehkä tärkein ja kunnan asukkailleen edullisimmin järjestettävissä oleva virkistyspalvelu. Yleiskaavalla on tarkoitus tukea kaikkea liikkumista ja rannalle pääsyn lisäksi pääsyä metsäteille ja poluille.

6.4 Virallinen nähtävillesano, lausunnot ja muistutukset

Luonnosvaiheen (valmisteluvaiheen) kuulemisen lausunnoissa ja huomautuksissa korostuivat seuraavat asiat: xxx

7 YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET

Kaavaa laadittaessa on selvitettävä merkittävät välilliset ja välittömät ympäristövaikutukset:

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa mainitut vaikutukset:

- 1) ympäristövaikutukset
- 2) yhdyskuntataloudelliset,
- 3) sosiaaliset,
- 4) kulttuuriset ja
- 5) muut vaikutukset.

Vaikutusten arviointi on tehty sanallisesti maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen (MRL 9§, MRA 1§) mukaisesti, asiantuntija-arviona, perustuen arvioidulta vaikutusalueelta tehtyihin selvityksiin, olemassa oleviin lähtötietoihin, maastokäynteihin, osallisilta ja viranomaisilta saataviin tietoihin ja palautteeseen. Vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat.

Osayleiskaavan vaikutukset kohdistuvat tässä tapauksessa lähinnä suunnittelualueelle ja koko kunnan yleiseen elinvoimaan ja kehittymismahdollisuuksiin.

7.1 Ympäristövaikutukset

Positiiviset vaikutukset on merkitty (+), haitalliset vaikutukset (-) ja hyvin vähäisiksi arvioidut vaikutukset (0) -merkinnoilla. Merkintää (?) on käytetty, jos vaikutukseen tai sen määrään liittyy epävarmuustekijöitä.

7.1.1 Vaikutukset kyläkuvaan, maisemaan ja rakennettuun ympäristöön

Kaavassa on tuotu esille kyläkuvan, maiseman ja rakennetun ympäristön arvot, kuten suojelukohdeet, kulttuurihistorialliset kohteet ja maisemapellot (+). Haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja on tuotu esiin arvioinnin yhteydessä (+).

Koulun vieressä ja Koulutien varressa on maisemallisesti arvokasta peltoa otettu jonkin verran asuinrakentamiskäyttöön, mikä pienentää avoimeksi jäävää peltoaukeaa koulun ja keskustan välissä (-). Peltoihin liittyvän maatilan talouskeskuksen ympärille on jätetty rakentamatonta aluetta viljelyn jatkamista ja näkymäaukon säilymistä silmällä pitäen (+). Näkymä Koulutieltä järvelle on supistumassa johtuen rantapellolle jo rakennetuista pientaloista.

Uudet asuinalueet on sijoitettu tukeutumaan olemassa olevaan rakenteeseen ja tärkeisiin kauppa- ja koulupalveluihin (+). Uudet erilliset loma-asuntojen rakennuspaikat

7.1.2 Vaikutukset luontoon, maa- ja kallioperään, veteen ja ilmastoon

Rakennetun ympäristön määrä kasvaa ja kirkonkylää ympäröivien maa- ja metsätalousalueiden määrä vähenee. Luontoselvityksen mukaiset arvokkaat alueet, pesimälinnuston kannalta arvokkaat alueet mukaan lukien, on kartoitettu ja ne säästetään merkittävältä rakentamisen vaikutuksilta. Esimerkiksi rannoille jätetään suojavyöhykkeet niille kohdille, jotka ovat arvokkaiden pesivien vesilintujen kannalta arvokkaiden.

Rakentamiseen käytetyt metsätalousalueet eivät ole luonnontilaisia, joten tältä osin ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Pintavesien laatua pyritään parantamaan varaamalla mahdollisuus toteuttaa ojitetuilta alueilta Pyhännänjärveen johtavien uomien varteen riittävän laajoja selkeytyslampia kiintoaineksen poistamiseksi. Lisäksi tarkoituksena on ehdotusvaiheessa tarkemmin suunnitellen varata tilaa maastovalunnalle, jotta ravinteita ja humusta saadaan poistettua pintavesistä ennen niiden johtumista Pyhännänjärveen.

7.1.3 Vaikutukset liikenteeseen ja liikenneturvallisuuteen

Uudet asuinalueet, asukasmäärän kasvu ja uudet palvelut lisäävät liikennemääriä.

7.2 Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset

Yleiskaavalla tuetaan yritystoimintaa. Kunnassa töissä käyvät pyritään saamaan myös kunnan asukkaiksi, mikä tukisi merkittävästi kuntataloutta ja tukee yksityisiä palveluita. Tämä voisi muodostaa positiivisen kierteen, joka edelleen tukisi kuntakeskustan houkuttelevuutta asuinpaikkana. (+)

Kustannukset kunnallistekniikan toteuttamisesta pyritään minimoimaan ottamalla yhtenäisiä kokonaisuuksia asemakaavoitettavaksi, mieluiten läheltä olemassa olevia kunnallisteknisiä verkostoja ja teitä. Kunnallisteknisiä ym. kunnalle aiheutuvia kustannuksia pyritään kattamaan tontinmyynnillä. (+) Maanhankinnassa yleiskaavalla tavoitellaan suunnittelun kannalta riittävän laajoja kokonaisuuksia (+ ?).

7.3 Sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset

7.3.1 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Turvallisuutta parannetaan täydentämällä pyörätieverkostoa. Yhteydet ympäröiville metsäalueille ja Pyhännänjärven rantaan turvataan kaikille asukkaille lähellä asuntoa. (+) Yleiskaavassa esitetään tavanomaiselle pienehkölle kaavatontille vaihtoehtoisia asuinalueita, joilla mahdollistetaan maa-seudulle soveltuva yritystoiminta ja harrastee kehittäminen sivuelinkeinoksi tai pienyritykseksi. (+)

Suunnittelualueelle on varattu vaihtoehtoiset sijaintipaikat biokaasuvoimalaitoksille. Vaihtoedot 1 ja 2 on tarkoitettu pienemmille paikallisesti merkittävillä laitoksilla ja vaihtoedot 3 ja 4 valtakunnallisille keskisuurille laitoksille. Ne on sijoitettu siten, että lähistöllä ei ole asuinrakennuksia, ja että vallitsevat tuulensuunnat (lounaistuulet) eivät levittäisi hajua asutuksen suuntaan. Laitoksista aiheutuu joka tapauksessa liikennettä ja hajuhaitat ovat häiriötilanteissa mahdollisia. (-) Lähialueet ovat maa- ja metsätalousalueita ja teollisuusalueita, jotka eivät häiriinny mahdollisista haitallisista vaikutuksista yhtä paljon, kun asuinalueet. Laitoksen toteuttamisen vaikutukset arvioidaan erikseen hankkeen suunnittelun yhteydessä jolloin myös valittaneen toteuttamisen kannalta paras alue. Joku vaihtoehtoisista alueista saattaa poistua kaavaehdotusvaiheessa.

7.3.2 Vaikutukset maa- ja metsätalouteen, yritystoimintaan ja palveluihin

Maa- ja metsätalous yhdessä vaikuttavat maatalojen elinvoimaan ja -mahdollisuuksiin. Tehomaatalous väistyy keskusta-alueelta, joten tältä osin toimintamahdollisuudet supistuvat jonkin verran (-?). Toisaalta osalla uusista asuinalueista mahdollistetaan GreenCare-tyyppiinen pienimuotoisempi maaseudulle soveltuva yritystoiminta. (+)

Yleiskaavalla tuetaan merkittävästi yritystoimintaa, sekä teollisuutta että palvelutyriyksiä toimintamahdollisuuksia. (+) Biokaasulaitokset ovat maaseudun tulevaisuuden toimintaa ja monipuoliset yrityspohjaa (+).

Asuinalueiden toteutumisen myötä palveluiden kysyntä kasvaa (+).

8 YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN

Detaljikaavoitus, muu suunnittelu ja toteuttamistoimenpiteet

Toteuttaminen tapahtuu pääosin asemakaavan muutosten ja laajennusten avulla kuntakeskustaa tiivistäen ja täydentäen yhdyskuntarakenteen kannalta edullisella alueella Periojantien suunnassa kuntakeskustan ja Leiviskänkankaan työpaikka-alueen välillä, sekä koulun keskustan välillä.

Uutta asuinrakentamista on osoitettu linnuntietä n. 0,1-2,5 km etäisyydelle koulusta sijoittuville alueille, jolloin lasten koulumatka jää alle 3 km. Uudet ja osittain vaihtoehtoiset alueet voidaan toteuttaa kunnan maanhankinnan edistyessä, niin, että tiestö ja kunnallistekniikka pystytään toteuttamaan kustannustehokkaasti. Kaikkia yleiskaavassa osoitettuja alueita ei todennäköisesti ole tarpeen toteuttaa kaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä.

Matkailupalveluita on suositeltavaa toteuttaa matkailuyrittäjien toimesta Pyhännänjärven pohjoisrannalle asemakaavalla, siirtäen kunnallistekniikan ja tiestön toteuttamis- ja ylläpitovastuut maanomistajalle.

Yleiskaavalla suunniteltuja rantamitoitukseen ja emätilaselvitykseen perustuvia rakennuspaikkoja toteutetaan vähitellen pitkän aikavälin kuluessa maanomistajien tarpeesta riippuen.

9 SUUNNITTELUN VAIHEET

20.4.2017 § 75	Kaavatyön käynnistäminen, konsultin valinta, kunnanhallitus
21.4.2017	Vireilletulosta ilmoitettu paikallislehdessä ja kunnan internet-sivuilla
21.4.2017	OAS nähtäville koko kaavaprosessin ajaksi kaavaehdotukseen saakka
30.10.2017	1. Viranomaisneuvottelu
6/2018	Tavoitteiden tarkentaminen, kuntastrategian tavoitteet
6/2018	Pesimälinnustaselvitys (raportti 30.9.2018)
6-11/2018	Alustava luonnos
5.10.2018	Ohjausryhmän kokous.
	Ohjeistus alustavan luonnoksen täydentämiseksi.
8.11.2018	Keskustelutilaisuus ja kaavahankkeen sekä selvitysten ennakkoesittely maanomistajille ja muille osallisille
x.xx.2018	Kunnanhallituksen kokous
xx.xx.-xx.xx.2018	Valmisteluvaiheen kuuleminen, luonnos nähtävillä
1-3/2019	Ehdotuksen laatiminen
2/2019	2. Viranomaisneuvottelu
3-4/2019	Ehdotus nähtävillä
4-5/2019	Hyväksytty kunnanhallituksessa
4-5/2019	Hyväksytty kunnanvaltuustossa

Oulussa 10.12.2018, täydennetty 10.1.2019

Sweco Ympäristö Oy

Kristiina Strömmer
Arkkitehti, YKS-260

10 LÄHTEET

Arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2013-2015. Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Maisemanhoito - Maisema-aluetyöryhmän mietintö I. Helsinki. 1993.

KIOSKI – Kulttuuriympäristön inventointisovellus

Google Street View. Syyskuu 2011 ja lokakuu 2018.